

BİR BEDEVİYYE İCÂZETNÂMESİ VE TARİKAT İCÂZETNAMESİNE DAİR BAZI MESELELER

Derya Baş*

Öz

Tasavvuf tahalluk ve tahakkuk olguları ile ilkelerden hareket eden diğer İslâmî disiplinler gibi seçkinleşmiş, bu bakımdan özel bir ilim (ilm-i mahsûs) olarak kabul edilmiştir. Tasavvufun ameli yönünün vazgeçilmezliği tarikat geleneklerinin gelişip zenginleşmesine imkan hazırlamıştır. Bu yüzden tarikat geleneğinde önemli bir yeri olan icâzetnâmeler, tasavvuf ilminde ehliyetin ve liyâkatin tescili olduğu gibi tarikatin sahih silsilesini ihtiva etmesi bakımından tasavvuf tarihi araştırmalarında ilgiyi hak etmektedir. Oysa biat, silsile, icâzetnâme, âyin-erkân gibi tarikat olgularının İslâm dini ve tasavvufu içindeki mevkii ve istimâli göz ardı edilmiş, tasavvuf ilmi ile tasavvufî hayatın tezahürleri, birbirlerini şerh eden, karşılıklı etkileşen tabiatları itibara alınmamıştır. Bu sebeple tarikat olguları hakkında, dinî olmayan niyet ve araçların dinî hayat ve pratikleri ifsad ettiğini düşünmek yerine dinî bir niyeti taşımakla birlikte akılcı bir tutumu dışta bırakmayan bir eğilimin eseri olduğunu düşünmek dinî düşünce açısından daha verimlidir.

Aşağıda Arapça aslını ve tercümesini takdim ettiğimiz icâzetnâme Beylerbeyi İstavroz Dergâhu şeyhi Musullu Said Efendi eliyle tam yetkili bir Bedevî halifesi/şeyhi olmak üzere halifesi Muzika-i Hümâyun miralay Şeyh Mehmed Şevki Efendi'ye verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarikat, Bedeviyye Tarikatu, İcâzetnâme.

Abstract

A Badawi Practising Certificate (Ijazatnâma) And Some Remarks About Tariqat Certificates

Characterized by *tahalluk* and *tahakkuk*, sufism has acquired a distinguished place among other principle-based Islamic disciplines and thus been accepted as a specialized field of knowledge (*'ilm-i*

* Yrd. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Tasavvuf Anabilim Dalı, derya_cakirbas@yahoo.com, Orcid ID: orcid.org/0000-0003-4595-3692

mahsûs). Since a practical aspect is essential to sufism, various sufi orders (*tariqat*) have flourished and diversified over the course of time. In this respect, practicing certificates (*ijazatnâma*) play a central part in traditions of sufi orders because they authorize competency and merit in sufi knowledge. They are also a matter of interest in studies on the history of sufism because they incorporate an authentic line of succession in a sufi order. The status and utilization of *tariqat* elements like initiation (*biat*), succession (*silsila*), rituals, and conventions (*âyin-erkân*) have been widely ignored in studies of sufism and Islam. Again, interacting and mutually expounding relations between sufi knowledge and manifestations of sufi life have been, to a great extent, disregarded. From this point of view, rather than thinking about *tariqat* elements as nonreligious means and ends vitiating religious life and practices, more productive for religious thought is to regard those elements as instances whereby a religious tendency maintains a rational attitude.

The following is the original Arabic text, presented with a Turkish translation, of a practicing certificate (*ijazatnâma*) conferring full authority of Badawi caliphate/sheikhdom on Muzika-ı Hümâyün colonel Sheikh Mehmed Şevki Efendi, accredited by Musullu Said Efendi, the sheikh of Beylerbeyi İstavroz Dergâhu.

Keywords: Sufi Orders, Badawi Tariqa, Practicing Certificate (*Ijazatnâma*)

A. BİR BEDEVİYYE İCÂZETNÂMESİ ÖRNEĞİNDE TARİKAT GELENEĞİNİ ANLAMAK

Tarikatlerin teşekkülü dinî bir faaliyettir. Dinî bir faaliyetin akılcı bir tutumu tamamıyla dışta bıraktığını düşünmek için bir sebep olmadığı gibi onu bütünüyle rasyonel temellere dayandırmak da dinî düşünce açısından verimsiz ve sakıncalıdır. Tasavvufun geniş sahası içinde dindar insanın çeşitli düşünme biçimlerini görmek mümkündür. Dindarlık ve tefekkürün bir aradalığından, yani sahil dinî bir niyet ve içtihadın neticesi olan tasavvuf ve tasavvufi pratiklere yaklaşım çok yönlü olmalıdır. Bu yaklaşım en başta, tarikatları ve onun ruh ve biçim dünyasına has olguları incelerken, aynı zamanda tarikatların teşekkülüne zemin hazırlayan tasavvufi düşüncenin bilgi teorisini (epistemoloji) ve onun ardındaki varlık görüşünü (ontoloji) itibara almayı gerektirir. Oysa bazı tasavvufi mefhumların ve pratiklerin, bizzat dinî değil, dünyevî tutum ve tavırların etkisi altında geliştiğini varsaymak ülkemizde oldukça yaygın akademik bir tutum halini almıştır.

Ahd, biat, silsile, icâzetnâme, âyin-erkân gibi tarikat olgularını başka bir kaynağa bağlamayı ve başka bir nedenle açıklamayı yeterli gören bir tarihsicilikle¹ (historisizm) malûl düşünce bu olguların İslâm dini ve tasavvufu içindeki mevki ve istimâlini göz ardı etmektedir. Mesela ilk bakışta ahde vefâ olarak, sadece beşerî ya da ticarî münasebetlerde müslümanın sadakatine işaret eden ahlâkî bir umde olduğu düşünülen ahd mefhûmunun sûfîlerin eliyle nasıl teolojik bir boyuta taşındığının izini sürmeden tarikatlardaki ahd ve biat geleneğini anlamak mümkün değildir.² Tarikatların sahih geleneğini anlamak tasavvuf nazariyesindeki izdüşümünü görmeyi talep eder.³

Tarikatların tasavvufî tefekkürden bağımsız, apayrı bir kulvarda teşekkül ettiğini varsaymak, tarikat faaliyetlerinin, aynı zamanda tasavvuf düşüncesinin ileri bir safhaya taşındığı VI/XII. asırda ivme kazanmış olması gerçeğiyle bağdaşmaz. Aksine bu paralellik tarikatların müesseseseleşme sürecinin tasavvufun hakikatine, ruhuna muvâzî geliştiğinin göstergesi sayılabilir. Çünkü tasavvuf düşüncesinin tarihî seyri açısından bakıldığında tarikatlar fetret devrinin değil, yükseliş devrinin mahsûlleridirler.⁴

Osmanlı devri meşâyihinden Balaban Tekkesi son şeyhi Şeyh Hüsnü Efendi (v. 1928), döneminin tarikat erbâbının meselelerini ele aldığı *Tarîkat Mesâîli: Lüzûm-ı İslâhât* adlı yazısında şöyle demektedir; Dervişân içinde tedris, ziraat,

¹ Burada kastedilen modern çağda felsefe yapmayı mümkün kılan felsefe-tarih ilişkisini zorunlu kılan tarihselcilik değil, her şeyi tarihe ircâ eden, indirgemeci tarih anlayışını ifade eden tarihsiciliktir. Tarihsicilik ve tarihselcilik arasındaki fark için bkz. Doğan Özlem, "Felsefî Hermönötiğe Geçiş Yolu Olarak Tarihselcilik", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: 40, 1999, s. 136-137.

² Cüneyd-i Bağdâdî'nin 'Ben sizin rabbiniz değil miyim?' Onlar da 'Evet rabbimizsin ...' (A'râf 7/172) âyetini tefsirinde ortaya koyduğu mısak görüşü, bezm-i elest, kâlû belâ, rûz-ı elest, bezm-i ezel, ahd-i ezel, belâ ahdi gibi tabirlerle kendisinden sonraki tasavvufî literatürde tekrarlanmıştır. Böylece Cüneyd'in tasavvufî mirasını devralan sûfîler eliyle ahd akîdevî sahaya taşınmış oldu.

³ Bu talep her zaman mücerret ilmî bir vukûfiyyet elde etmekle sınırlı olmayabilir. Hatta çoğu zaman akîdevî-şer'î-dîni alanın meşrûiyet baskısının tazyîki ile şiddetini artırır. Sivâsiler ve Kadızâdeliler tartışması bu bu zeminde gerçekleşmiştir. bkz. Mehmed Nazmi Efendi, *Osmanlılar'da Tasavvufî Hayat, Hediyetü'l-İhvân: Halvetlik Örneği*, haz. Osman Türer, İnsan Yay., İstanbul 2005, s. 37-47, 456-470.

⁴ Müçtehit fakihler, dînin zâhirinde, muamelâtında gerektiğinde içtihadı nasıl başvurmuşlarsa müçtehit sûfîler diyebileceğimiz tarikat pîrleri de dînin bâtını olan mânevîyyât ile ilgili konularda içtihadta bulunmuşlardır; Hüseyin Vassâf'ın beliğ ifâdesiyle 'evliyâullâhın büyüklerinden bâzı zevât-ı ilmiyenin Rahmân tarafından me'mûren içtihat ederek açtıkları' bu yollar terbiye usullerinin ve telkin sırlarının çeşitliliği nedeniyle çeşitlenmiştir. Bkz. *Sefîne-i Evliyâ*, I, yay. haz., Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, Sehâ Neşriyat, İstanbul 1990, s. 10.

ticaret, sanat ile meşgul oldukları halde tezkiye-i nefis ve tasfiye-i rûha muvafak olarak insân-ı kâmil olmuş, makam-ı ferdiyet ve gavsiyeti ihraz etmiş zevât-ı muhteremin sayısı çoktur. Yine dervişân içinde her şeyi, her işi terk ederek senelerce tekke köşelerinde kaldıkları halde terbiye-i nefis ve tashîh-i ahlâk edemiş, hiçbir şeye dair hiçbir şey olamamış, zâhirde kalmış kimseler de vardır. Şu mâruzât-ı fakirânemden anlaşılıyor ki sahih ve hakiki dervişlik olduğu gibi sahte ve taklit dervişlik de vardır.”⁵ Bu bakımdan icâzetnâmeler tarikatta liyakat ve ehliyetin tescilleri olmaları itibariyle önem arz etmektedirler.

İcâzetnâmeleri tasavvuf tarihçileri için önemli kılan hususlardan biri de tarikatın sahih silsilesini ihtiva etmesidir. Tarikat silsilelerinde kimi şeyhler arasında tarihi temasın bulunmaması, tasavvuf tarihçilerinin, silsileleri, tarihi bir vesika olarak değerlendirmelerini zorlaştırmaktadır. Bu konu ile ilgili ilgi çekici bir değerlendirme tasavvuf ve tarikat kültürüne vukûfiyeti ile tanınan son devir Halvetî meşâyihinden Sâdık Safer Dal’ın (v. 1999) açıklamasıdır. Bir halifesinin kendisine verilen icâzetnamede yazılı silsilenin, tarikatlarla ilgili kaynaklarda aktarılan silsilelerden farklı olduğunu beyan etmesi üzerine Safer Efendi; ‘Kitaplar da yazılı olan silsilenin değil, söz konusu kişinin elindeki icâzetnâmede geçen silsilenin doğru olduğunu söyler ve şöyle devam eder: “Birçok kitapta Kadîrî, Rifâî, Halvetî silsileleri yazılmıştır; fakat bunlar doğru değildir. Çünkü bir kimse bu yazılı silsilelerden hareketle ‘İşte benim icâzetnâmem’ diyerek ortaya çıkabilir ve şeyhlik iddiasında bulunabilir. O zaman sahtesi hakikisinden nasıl ayırt edilecek?”⁶

Bu açıklamadan hareketle; özellikle Meclis-i Meşâyih kurulmadan önce meşâyih arasında sahte şeyhleri hakikisinden ayırt etmeyi sağlayacak kriterler ve kontrol mekanizmaları olduğunu düşünebiliriz. Belli ki bu kontrol mekanizmalarından biri yaygın olarak okunan eserlerdeki silsilelerin bir noktada tahrif edilmesidir. Sahih silsilelerin muhafazasının sadece şifâhî yolla sağlandığını düşünmek, yazılı vesikaya bir o kadar değer atfeden tasavvufî gelenek için uygun değildir. Dolayısıyla sahih silsilelerin icâzetnâmeler aracılığıyla muhafaza edildiğini düşünmeye bir engel yoktur. Elbette bu husus icâzetnâmelerin tarihi vesika değerini arttırmaktadır.

⁵ Şeyh Hüsnü, “Tarikat Mesâili: Lüzûm-ı Islâhât”, *Hikmet*, 26 Mayıs 1920, İstanbul: Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, s. 5.

⁶ Safer Dal, *Geydim Hırkayı: Safer Efendi’nin Sohbetleri*, Yay. Haz. Adalet Çakır, Dergah Yay., İstanbul 2013, s. 168.

Aşağıda Arapça aslını ve tercümesini vereceğimiz Bedeviyye İcâzetnâmesi'ne bu gözle baktığımızda benzer bir durumla karşılaşırız. Tarikatlerle ilgili kaynaklarda yer alan, bilinen Bedeviyye silsilelerinde bulunan bir şeyh ismi – Şeyh Abdülmecid'dir – İcâzetnâme'de yer almamaktadır.⁷ Bedeviyye silsilesinin nakledildiği en erken yazılı kaynak, XVII. yüzyılın başlarında yazılmış olan Şeyh Abdüssamed'e ait *Cevâhirü's-seniyye fi'n-nisbe ve'l-kerâmâtü'l-Ahmediyye* adlı eserdir. Bu eserde Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin şeyhi Şeyh Abdülcelil, onun şeyhi de Şeyh Abdülmecid el-Mağribî'dir. Bir diğer silsilede de Şeyh Abdülcelil, ondan sonra Şeyh Abdülhamid, ondan sonra Şeyh Abdülmecid ismi geçmektedir. Oysa belirttiğimiz gibi elimizdeki icâzetnâmede 'Şeyh Abdülmecid' ismi yer almamaktadır. Daha sonraki asırlarda yazılmış tarikatlerle ilgili kaynakların hemen hepsinde ise Şeyh Abdülmecid isminin yer alması ilgi çekicidir.⁸ İcâzetnâmedeki silsile sahih ise diğer kaynaklarda aktarılan silsileler 'Şeyh Abdülmecid' ismiyle tahrif edilmiş demektir.

Bu yazıda Bedeviyye silsilesi hakkında kesin tarihi bir neticeye ulaşmak hedeflenmemiştir. Ayrıca tarikat literatüründe yer alan bütün silsilelerin tamamının eksik veya hatalı olabileceği türünden maksadı fazlasıyla aşan genel bir kanaat serdetmek de doğru değildir. Biz bunun yerine, bu örnekle, icâzetnâmelerin tarihi vesika değerinin önemini vurgulamayı ve tarikatların kurumsal araçları ile ilgili verilere yaklaşımda hüsnü zannı muhafaza eden ve bu ilimde mütehassılaşmış kimselerin görüşlerini dikkate alan çok yönlü bir araştırmamanın gerekliliği üzerinde durmanın önemine işaret etmeyi yeterli gördük.

Nitekim bu bağlamda aşağıda aktaracağımız Bedeviyye icâzetnâmesini yazan Şeyh Said Efendî'nin oğlu ve İstavroz Bedevî Tekkesi şeyhi ve Hukuk Fakültesi müderrisi Nesib Efendî'nin (v. 1925) Mehmet Fuat Köprülü'nün (v. 1966) tasavvuf tarihçiliği hakkındaki görüşlerine itirazı önemlidir.⁹ Nesib Efendî, Köprülü'nün tasavvufun bir felsefe mesleği, siyasî ve içtimâî bir cereyan olarak ele alınması gerektiği ve bu alanda araştırma yapacakların tarafsız kalabilmesi için mutasavvıf olmaması gerektiği şeklindeki görüşlerine şöyle itiraz eder: "Bedihîdir ki [tasavvuf] bu mâhiyyât-ı mütebâyinenin [felsefe, siyâset ve sosyoloji] mec-

⁷ Derya Baş, *Seyyid Ahmed el-Bedevî, Tarikatı ve İstanbul'da Bedevîlik*, Kitabevi Yay., İstanbul 2008, s. 1-2.

⁸ Baş, *Bedevîlik*, s. 328-29.

⁹ Tasavvuf târihinin tahrir şekli hakkında Köprülüüzâde Fuat Bey'in Nazif Bey'e cevâben 2 Kânûnuevvel 1332 *İkdam Gazetesi'*nde neşr ettiği makâlesidir.

mûu olamaz. Tasavvufun mahiyeti bunların arasında müteayyen ve müteşahhas bir şeydir. Öyle ise tasavvuf tarihini yazmak için o ilmin erbâbı ve ulemâsı terk olunmamalıdır. Tasavvufun bir meslek-i felsefî olması tasavvufun mâhiyyât-ı şahsiyyesini tayin ve izaha kâfi ilmî bir tarif değildir. Binaenaleyh tasavvuf neye derler sualinin cevabı verilmeden, tasavvufun tarîf-i ilmiyesi tespit edilmeden onun bir felsefe mesleği veya herhangi bir şey olduğu sözü ilmî olamaz.”¹⁰ Nesib Efendi, Köprülü'nün aksine, tasavvuf tarihçisinin kesinlikle mutasavvıf olması ve mutlaka tasavvufta ihtisas sahibi olması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü mutasavvıfeden olmayan kimse bir ilm-i mahsus olan tasavvufun ne demek olduğunu layıkıyla bilemeyecektir.¹¹

Şeyh Nesib Efendi'nin dediği gibi tasavvuf bir ilm-i mahsus ise, bu durum, tasavvuf tarihçisini vesikaların yorumlanmasında ihtisas sahibi olanların bilgisine başvurmaya sevk etmelidir. Tasavvufta ihtisaslaşmış ilim erbabının görüşlerine istinat etmek akademik tarihçilik yapmanın önünde bir engel olarak görülmemelidir.¹² Bu yaklaşım tasavvuf tarihçisini, indirgemeci değil, fakat daha fazla faktörü hesaba katan, tasavvuf ilmi ile tasavvufî hayatın tezahürlerini, birbirlerini şerh eden, karşılıklı etkileşen tabiatlerini gösteren, bütüncü bir yöntemi benimsemeye sevkeder.

Nitekim tarikatlar tarihi alanında en şümulü eser *Tibyânü vesâilî'l-hakâ-yık fî beyâni selâsili't-tarâik*'ın müellifi Harîrîzâde Mehmed Kemâleddin Efendi (v. 1882) *Kenzü'l-feyz* isimli risalesinde, biati ele aldığı yerde, “Şeyhin, zikir telkininden sonra veya önce, senedini, yani tarikat silsilesini sayıp okumasının bir gelenek olduğunu” söylediği sayfanın kenarına şeyhlik ve dervişlik iddiasında bulunabilecek ehliyetli kimseleri engelleme niyetini açıkladığı şu notu düşmüştür: ‘Keyfiyet-i ahd ve biati bu meyanda zikrelemek hâtır-ı âcizîde mürûr eder idi. Lâkin risâlemiz nâdân yedine dâhil olup kezzâblık eder deyü tayı oldu.’¹³

¹⁰ Seyyid Nesib, “Tasavvuf Târihini Tenvir I”, *Ceride-i İlmiye*, İstanbul: Meşihat-ı Celile-i İslâmiyye, Cemâziyelâhîr 1339, sayı: 66, s. 2118-2124.

¹¹ Seyyid Nesib, *agm*, s. 2118-2119.

¹² Ahmed Yaşar Ocak, “Fuat Köprülü, Sosyal Tarih Perspektifi ve Günümüz Türkiye’sinde Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmalarında Tarihin Saptırılması Problemi”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı: 3, 1997, s. 221-230.

¹³ Necdet Tosun, “Harîrîzâde’nin *Kenzü'l-feyz* İsimli Eserine Göre Halvetiyye’de Tasavvufî Eğitim ve Âdâb”, *Kastamonu Üniversitesi II. Uluslar arası Şeyh Şâbân-ı Veli Sempozyumu – Kastamonu’nun Mânevî Mîmarları – 4-6 Mayıs 2014*, s. 74.

Tasavvuf tarihi araştırmalarında ihtisas sahibi olmanın gerekliliğine işaret eden Bedevî şeyhi Nesib Efendi'nin, Harîrîzâde ile aynı ilmî geleneğin temsilcileri olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim Harîrîzâde Kemâleddin Efendi mezkûr kitabında ele aldığı tarikatların pek çoğundan icâzet aldığını bizzat kendisi beyân etmektedir. Bu onun kitabını telif ederken tarikatta mütehasıs olanların bilgi ve birikimlerinden istifade ettiğinin açık göstergesidir.

Tarikatlar tarihi hakkındaki bir diğer önemli eser *Sefîne-i Evliyâ'*nın müellifi Osmanzâde Hüseyin Vassâf'ın (v. 1930) Harîrîzâde kadar çok tarikten mücâz olmasa da – kendi ifadelerine göre dört tarikten icâzetlidir ve Uşşâkiyye'den halifeleri vardır – o da eserini tarikatta ihtisaslaşmış kişilerin bilgi ve görüşlerine başvurarak hazırlamıştır. Anlaşıldığı gibi Şeyh Nesib Efendi modern eğitim müesseseleri kurulmadan önce geçerli olan tasavvuf yazıcılığının bir devamı olarak geleneğin sözcülüğünü dillendirmektedir.

İcâzetnâme metni kadar bu icâzenin verildiği merasimin bilinmesi tarikat geleneğini dahi iyi anlamayı mümkün kılar. Çalışmamıza konu olan icâzenin verildiği muhtemel¹⁴ şeyh tayini/hilafet merasimi birçok fütüvvetnâmede olduğu gibi¹⁵ *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed-i Bedevî ve Ahmed-i Rifâî*¹⁶ isimli risâlede anlatılmıştır.¹⁷ Fütüvvet erkânına göre icra edilen bu halife tâyini merasiminden anlaşıldığı üzere tarikat geleneğinin muhâfazası icâzetnâme verilmesinin yanısıra başka bazı erkân ile desteklenmektedir.

¹⁴ Burada 'muhtemel' ifâdesini kullanmamızın sebebi Beylerbeyi İstavroz Bedevî Dergâh'ında icrâ edilen hilâfet âyininin tamı tamına kaynaklarda aktarıldığı şekilde yapıldığına dâir kesin bir bilgiye sahip olmamamızdır. Fakat bu veya buna yakın bir merasimin yapıldığını düşünmemek için bir sebep de yoktur.

¹⁵ Muhtelif fütüvvetnâmelerde bu erkân hemen hemen aynı şekilde anlatılmıştır. Bunlardan bazıları hakkında Bkz. *Usûl-i Tarîkat-i Bedeviyye*, Yapı Kredi Sermet Çifter Ktp., no: 753, v. 17a-22b; Muhammed Tâhir b. Abdullah, *Minhâcü'l-mürîdin*, Konya Müzesi Abdülbâkî Gölpinarlı Koleksiyonu, (Mikrofilm Arşivi) no: A-4804, s. 48a- 52a; *Fütüvvetnâme-i Şeyh Yâsin*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi, no: 2532/1.

¹⁶ *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed Bedevî ve Ahmed Rifâî*, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Yazmaları, no: 06677/03, s. 11-18.

¹⁷ "Bir Rifâî Fütüvvetnâmesi Üzerine İnceleme" başlıklı makalede bu fütüvvetnâme günümüz harflerine aktarılarak yayınlamışlardır. Bkz. Saffet Sarıkaya ve M. Necmettin Bardakçı "Bir Rifâî Fütüvvetnâmesi Üzerine İnceleme", *Tasavvuf: İlmî Akademik Araştırma Dergisi*, 2012, sayı: 29, s. 169-183. Ayrıca bkz. Saffet Sarıkaya, "Bazı Rifâî Fütüvvetnâmeleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Ahîlik Uluslar arası Sempozyumu" Kalite Merkezli Bir Yaşam" Bildiri Kitabı*, 2011, s. 95.

Söz konusu *Fütüvvetnâme*'de, herhangi bir tekkede icra edilen hilâfet merasimi bütün erkânı ile detaylı bir biçimde anlatılmaktadır. Dervişlerden sancaktar, çavuş ve nakibler yeşil bir yaprak ile şeyh efendileri bu meclise davet ederler. Davet edilen meşâyih bu çok ayrıntılı ve uzun olduğu anlaşılan hilâfet merasimine başından sonuna kadar iştirak ederler. Ve hatta 'Güzel olanın icâzetin önceden yazılarak hilâfet meclisinde hâzırın olan meşâyih'e mühür ve imzalarının yazdırılması ve diğer hâzırın olan nukabâ, çavuşân, sancaktarân ve dervişândan bende olanların da icâzenin zeylinde şahit makamında isimlerini yazmalarındır. Böylece herkesin gözü önünde icâzesi eline teslim edilir' denilerek yeni şeyhin meşâyih tarafından tanınması amaçlanmıştır.¹⁸ Belli ki bu meclislere diğer tarikatlardan şeyhlerin davet edilmesi şeyh adayının umumi bir kabule mazhar olmasını ve tanınmasını sağlıyordu. Şeyh tayininin, gizli saklı bir iş değil, ilgililerin şahitliğinde gerçekleşen resmiyeti haiz bir merasim oluşu sadece tarikat içi değil, tarikatlar arası bir kontrolün de mevcut olduğunu göstermektedir.

B. BEDEVİYYE SİLSİLESİNİN TAHLİLİ¹⁹

Tarikatlarla ilgili kaynaklarda Bedeviyye'ye ait çeşitli silsileler nakledilmiştir.²⁰ Genel kabul Bedeviyye'nin müstakil bir tarikat olduğu yönünde olmakla birlikte onu Şâzeliyye'ye ve Rifâiyye'ye dayandıran kimi isnadlar da mevcuttur.²¹ Özellikle bugün yaşayan tarikatların silsilelerinin umumiyetle Hz. Ali ve

¹⁸ *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed Bedevî ve Ahmed Rifâî*, s. 18.

¹⁹ İcâzetnâmenin muhtevâsının değerlendirilmesine ayrıca yer vermedik. Çünkü Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin şahsiyeti, nesebi, silsileleri, kerametleri, Bedeviyye Tarikatı'nın tarihi gelişimi, tarikatın şîârı vb. ayırt edici nitelikleri, icâze veren Şeyh Said Efendi ve diğer meşâyih hakkında detaylı bilgileri, Bedevî hürkası, şeddin nitelikleri, fütüvvet erkânı ile tarikat erkânı arasındaki iribatları, nakib, çavuş, sancaktar gibi tarikat içi vazifeler, hiyerarşi ve bunların mahiyetleri hakkındaki mefhumları diğer bazı çalışmalarımızda konu edindik. Bkz. Derya Baş, *Seyyid Ahmed el-Bedevî, Tarikatı ve İstanbul'da Bedevîlik; "Bedeviyye", Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*, İSAM Yay., edit.: Semih Ceyhan, İstanbul: 2014, s. 579-82, 84-86, 89-91, 95-98. "Bedeviyye", *Ahlik Ansiklopedisi*, I, 300-301; "Rifâiyye", *Ahlik Ansiklopedisi*, II, s. 206-208.

²⁰ Ebü'l-Feyz Muhammed Murtaşâ el-Hüseynî el-Vâsîfî el-Hanefî ez-Zebîdî, *İkdü'l-cevheri's-semîn fi'z-zikri ve turuki'l-ibâs ve't-telkîn*, yazma (fotokopi nüsha), s. 20-29; Mehmed Kemâleddin Harîrîzâde, *Tibyânü Vesâilü'l-Hakayık fi Beyânü Selâsili't-Tarâik*, "Ahmediye", Slm. Ktp. İbrâhîm Efendi 430, c. I, 45b; Hocazâde Ahmed Hilmi, *Hadîkatü'l-Evliyâ'dan Pîr-i Tarikat Seyyid Ahmed el-Bedevî*, Şirket-i Mürettibiyye, İstanbul 1318, s. 6-7; Zeyneddin Abdüssamed, *el-Cevâhirü's-seniyye ve'l-kerâmâti'l-ahmediyye*, Slm. Ktp. İzmirli Hakkı 1196, s. 25-26; Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, Slm. Ktp. Yazma Bağışlar 2305, c. I, s. 219; Abdurrahman b. Şeyh Hüseyin el-Üveysî eş-Şâfiî el-Halebî el-Hüseynî, *Nühbetün min âlâmi Halebi's-şehabâ min enbiyâ ve ulemâ ve evliyâ*, Dârü't-Türâs, Halep 2003, s. 642

²¹ Zebîdî, *İkdü'l-cevheri's-semîn*, s. 20-29

Hız. Ebûbekir'e ulaştığını düşünürsek Bedeviyye'nin 'Enes b. Mâlik'e uzanan bir silsilesinin olması dikkat çekicidir. Bedeviyye'nin kollarından Halebiyye'nin kurucusu ve Bedeviyye ile ilgili *Nasihatü'l-Aleviyye* adlı eserin müellifi Ali el-Halebî (1044/1635) kitabında 'Enes b. Mâlik' silsilesini, Hasan Basrî'nin Ali b. Ebû Tâlib'den hırka giymesi tartışmalarına açıklık getirecek bir sened olarak gösterir. 'İmran b. Husayn ve Enes b. Mâlik kanalıyla Hız. Ali'ye' ulaşan başka bir senedi aktararak Hasan Basrî ile Hız. Ali Efendimiz arasında başka şahıslar bulunabileceğini söyleyerek konuya açıklık getirmeye çalışır.²² Halebî'nin bahsettiği silsileyi, Bedeviyye ile ilgili önemli bir eserin müellifi Abdüssamed, *Cevâhirü's-seniyye* isimli eserinde aktarmıştır.²³

Elimizdeki icazetnamede Hız. Ali'ye ulaşan başka bir silsile daha nakledilmekle birlikte söz konusu ettiğimiz Hasan-ı Basrî – İmran b. Husayn – Enes b. Mâlik silsilesi Hız. Ali zikredilmeksizin doğrudan Hız. Peygamber'e bağlanmaktadır. 'Hırka-i Enes' tarikatlarla ilgili literatürde geçen bir tabirdir; 'tarikatlarda müridin iradesine dahil olduğu şeyhin elinden giydiği şey hakkında kullanılır'.²⁴ 'Hırka-i fakr ü fenâ' de 'derişlik hırkası ve derişlik' için kullanılan bir tâbirdir.²⁵

Hırka-i Enes'e ilişkin silsile; 'O da – Hız. Peygamber - onu cennetten giydi' şeklinde sonlandırılır.²⁶ Enes b. Mâlik vâsıtasıyla Peygamber Efendimiz'e uzanan bu hırka senedi Hız. Peygamber'in; '*el-fakru fahrî ve fahrü ümmeti ba'di ilâ yevmi'l-kıyâme*'²⁷ hadis-i şerifinde bahsedilen manevî fakrın tevârüsüne işarettir. Nitekim Peygamber Efendimiz'in bu hadisi, zikri geçen hırkayı giydikten sonra söylediği rivayet olunmuştur.²⁸

²² Ali Nüreddin el-Halebî, *en-Nasihatü'l-Aleviyye fî Beyâni Hüsnî Tarîkatî's Sadâti'l-Ahmediyye*, SIm. Ktp., yazma, s. 42-43.

²³ Abdüssamed, *Cevâhir*, s. 26.

²⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., 4. bs., İstanbul 1993, c. I, s. 804.

²⁵ Abdülbâkî Gölpinarlı, *Tasaovuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İnkılap ve Aka, İstanbul 1977, s. 159.

²⁶ Abdüssamed, *Cevâhir*, s. 26: Seyyid Ahmed el-Bedevis; Şeyh Abdülcelil, Şeyh Abdülhamid, Şeyh Abdülmecid, Şeyh Ali b. Ebi'l-Hasan, Şeyh Ahmed es-Sekâ, Şeyh Muhammed eş-Şirâzî, Şeyh Abdürrezzâk, Şeyh Ebü't-Tâhir, Şeyh Abdülkuddûs, Şeyh Ahmed b. Mahmud, Şeyh Habîb, Hasan el-Basrî, İmran b. Husayn, Enes b. Mâlik, Resûlullah (s.a.v.), O'da onu cennetten giydi."

²⁷ Bu hadis *Keşfü'l-hafâ'da*; "*el-fakru fahrî ve bihi eftehirü*" ibâresiyle geçmektedir. Aclûnî, c. II, 131.

²⁸ Veffâk, *Tercüme-i menâkib*, vr. 11b.

Enes b. Mâlik ve Ali b. Ebû Tâlib'e ulaşan her iki silsileye göre Bedeviyye zincirindeki zevatı tanımaya çalışalım.

B. 1. Enes Mâlik'e Ulaşan Silsile

B. 1. a. Şeyh Mehmed Şevki Efendi

İcâzetnâmenin verildiği Mehmed Şevki Efendi hakkında çok az bilgiye sahibiz. Cemâleddin Server Revnakoğlu Şevki Efendi'yi Şeyh Said Efendi'nin halifeleri arasında sayar ve Muzıka-i Hümâyün miralayını olarak tanıtır. Bu kayıta ayrıca Şevki Efendi'nin yanında 'Kabasakal'²⁹ ifadesi yer almaktadır.³⁰

İcâzeyi yazan Musullu Said Efendi'nin şeyhlik yaptığı İstavroz Tekkesi ile yakın ilişkiler içinde olan Çengelköy Bedevî Tekkesi şeyhi Mustafa Cemâleddin Efendi 22 Teşrînisânî 1334 tarihli, kendisi ve tekke hakkında yazdığı bir vesika-da tekkede kalan dervişlerden '1883 doğumlu Yüzbaşı Şevki Efendi' isminde bir dervişinden söz etmektedir.³¹ Eğer bu kişi söz konusu Şevki Efendi ise Çengelköy Bedevî tekkesinde bir müddet hizmet dervişisi³² olarak bulunmuş demektir.

Kuşkusuz Şevki Efendi'nin kimliği hakkındaki bu tahminî bilgilerin onaylanmaya ihtiyacı vardır. Ancak İcâzetname'den anlaşıldığına göre kesin olarak biliyoruz ki Şeyh Said Efendi'nin tam yetkili bir halifesi olarak Bedevî şeyhliği yapmasına izin verilmiştir.

B.1.b. Şeyh Mehmed Said Efendi

İcâzetname'yi yazan Seyyid Efendi diye maruf Şeyh Said Efendi, Beylerbeyi İstavroz Bedevî Dergâhı'nın tanınmış bir şeyhi idi; Humuslu'dur. 1852 yılında Humus'ta bulunan Hüseyinî Dergâhı'nda doğmuştur. Babası İmam Zeynelâbidin'in

²⁹ Kabasakal, Şevki Efendi'nin lakabı mıdır yoksa bulunduğu yere ilişkin bir bilgi mi sunmaktadır? Hususi kütüphânesinde bulunan bu İcâzetnâme'yi istifademize sunan muhterem hocam Mustafa Tahralı İcâzetnâme'nin Sultanahmet'te, Kabasakal'da Seyyâh Şeyh Tekkesi ya da Şeyhler Tekkesi olarak bilinen Rifâî tekkesinin bakıyesinden olabileceğini söyledi. Rifâiyye ve Bedeviyye'nin neredeyse bir ve aynı yol kabul edildiği ve Musullu Said Efendi'nin Rifâî icâzesi de verebildiği bilgisinden hareketle Mehmed Şevki Efendi'nin Kabasakal'daki bu tekkede şeyhlik yapmış olma ihtimali vardır.

³⁰ *Cemâleddin Server Revnakoğlu Arşivi*, Slm. Ktp., zarf no: 94/1-23.

³¹ Sadık Albayrak, *Son Devir Osmanlı Ulemâsı Meşâyih ve Tekkeler*, c. V, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Dâire Başkanlığı Yay., İstanbul 1996, s. 114.

³² Hizmet dervişleri tekkedeki çeşitli işlerin yürütülmesiyle görevlidirler. Sertarik, aşçı, zâkirbaşı, imam, meydancı, türbedar, kapıcı, pazarcı, sâkî, ferraş gibi.

tahir sülalesinden Seyyid Reslan Efendi, büyükbabası ise söz konusu Hüseyinî Dergâhı'na Rifaî meşihati koyan Seyyid Ali Pak el-Ca'ferî'dir. Seyyid Efendi Humus'ta Pazarbaşı Mekteb-i İbtidâisi'nden sonra Pazarbaşı Medrese'sindeki eğitimini 1872 yılında tamamlamış ve mezun olduktan sonra yedi yıl müderrislik yapmıştır.³³

1879'da Humus'tan İstanbul'a gelerek Bedevî Dergâhı postnişini Şeyh Hüseyin Hıfzı Efendi'ye intisap etmiş ve sülûk ve terbiyesini Hüseyin Hıfzı Efendi'den ikmal ederek 1880 senesinde kendisinden icâzet alarak Bedevi âyini icra etmeye başlamıştır. Şeyh Hüseyin Hıfzı Efendi vefatından bir hafta önce uhdesinde bulunan meşihattan feragat ederek Seyyid Efendi'yi tarikat cihazı ile cihazlamış, kendi eliyle meşihat postuna oturtmuştur. Hazret-i Enes b. Mâlik'e ulaşan Bedeviyye icâzetinin yanısıra, babası tarafından Cüneyd-i Bağdadi'den gelen Rifâiyye tarikatından de müstahlef kılındığı bilinmektedir. Seyyid Efendi Şii olduğu yönünde çeşitli ithamlara maruz kalmıştır.³⁴

Seyyid Efendi'nin, aşağıda icâzetnâmesini sunduğumuz Mehmed Şevki Bey dışındaki diğer halifeleri şunlardır; yukarıda bahsi geçen en büyük oğlu Seyyid Mehmed Nesib Efendi, tekkenin son şeyhi olan küçük oğlu Seyyid Mahmud Râtib Sayt, İstanbul Adliyesi İstinaf âzâsı Ayıntâbizâde İhsan, Ağaçkakan Bedevî tekkesi şeyhi **Şeyh Ahmed Niyazi**, Defter-i Hâkanî memurlarından **Muhammed Efendi**, Harbiye Nezâreti ketebesinden Çerkes İhsan, Bâb-ı Ali nişan kalemi ketebesinden **Besim Bey**, Hazine Nezareti mektûbesi **Mustafa Süreyya Bey**, Bâb-ı Âlî nişan kalemi hulefâsından **Ahmed Cevdet Efendi**, **Arapzâde Bedevî Tekkesi şeyhleri Mahmud ve Enver beyler**, Sultan Hamid'in saraçlarından **Saraç Tahsin Efendi**, Mızıkâ-i Hümâyûn kolağalarından Mızıkalı Nuri, Mızıkâ-i Hümâyûn binbaşılarında **Mızıkalı Kâmil Efendi**, **Soğancı Tekkesi (Kadirî) şeyhi Sabri Bey'dir. Bu kişiler Bedeviyye'den müstahleftirler.**³⁵

Seyyid Efendi, Eyüp Selâmî Tekkesi şeyhlerinden **Çiçekci Muhsin Efendi** ve Defter-i Hâkanî ketebesinden **Fenârî Rızâ Efendi'ye de Rifâiyye'den hilafet vermiştir.**³⁶

³³ Baraz, Mehmed Rebî Hatemî, *Teşrifât Meraklısı Beyzâde Takımının Oturduğu Bir Kibar Semt: Beylerbeyi*, I, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 1994, s. 80.

³⁴ Detaylı bilgi için bkz. Baş, *Bedevîlik*, s. 509-511.

³⁵ Baş, *Bedevîlik*, s. 514-515.

³⁶ Baş, *Bedevîlik*, s. 515.

Seyyid Efendi'nin bu halifelerden bazıları için tertip ettiği hilafet merasimine İstanbullu şeyhleri davet ettiği davetiye metni aşağıdadır:

Ma'rûz-ı dâiyânemdir,

Bi-mennihî Teâlâ şehri hâl-i arabînin yirmi üçüncü gününün akşamı olan Cuma gecesi taraf-ı âcizânemden mehâdîm-i dâiyânemle berâber bâzı ihvâna usûl-i tarîk üzere icâzet i'tâsı musammem olmağla leyle-i mezkûrede dâîlerini vâyedâr-ı iftihar eylemek üzere teşrîfe râğbet buyurulması recâ-yı mahsûsuna müsbâberet eylerim.

18 Ağustos 1328 (m.1910)

İstavroz Bedevî Dergâhı postnişini

İbn-i Zeynelabidin Muhammed Seyyid Saîd³⁷

Bu hilafet merasimi aşağıda sunduğumuz icâzetnamenin verilmesinden (28 Ekim 1910) takriben iki ay sonra gerçekleşmiştir. Şevki Efendi için de böyle bir davetiye yazılmış olması muhtemeldir. Bir hilafet merasiminde, merasimin hazırlık aşamasından nihayetine kadar takip edilecek usul en ince detayına kadar, *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed-i Bedevî ve Ahmed-i Rifâî* adlı eserde anlatıldığından yukarıda bahsetmiştik.³⁸

B.1.c. Şeyh Hüseyin Hıfzı Efendi

Türk olup Bilecik'in Pazaryeri köyündendir. İstanbul'a gelerek Demirkapı civarındaki medreselerin birinde tahsilini tamamlamış ve Demirkapı Şeyh Camii'nde Bedevî ayini icra eden Hilmi Efendi'ye intisap etmiştir. Onunla birlikte hac görevini ifa etmek üzere Mekke-i Mükerrreme'ye gitmiştir. Hilmi Efendi'nin hacda vefatı üzerine Hüseyin Hıfzı Efendi İstanbul'a dönmüş ve Kocamustafapaşa'da Alifakih mahallesinde Ahmed Niyazi Baba Dergâhı şeyhi Ahmed Niyazi Baba'dan icazet almıştır. Meclis-i meşayih tarafından yapılan imtihanda ehliyet göstererek Beylerbeyi İstavroz Camii'nde ayin yapmaya başlamıştır. Sonra İstavroz'daki Bedevî tekkesinin bulunduğu yere geçmişlerdir.³⁹ Evladı olmayan Hıf-

³⁷ Revnakoğlu, zarf no: 94, Baş, Bedevîlik, s. 512.

³⁸ Bkz. Saffet Sarıkaya ve M. Necmettin Bardakçı "Bir Rifâî Fütüvvetnâmesi Üzerine İnceleme", s. 169-183.

³⁹ Baraz, Beylerbeyi, s. 80.

zı Efendi yukarıda bahsedildiği gibi Seyyid Efendi'yi yerine bırakmıştır. 5 Safer 1302/1884'te vefat eden Şeyh Hıfzı Efendi tekkenin türbesine defnedilmiştir.⁴⁰

Hüseyin Hıfzı Efendi'nin diğer halifeleri şunlardır: Hacı Bedreddin, Hüseyin Hilmi Baba, Toptaşı'nda bulunan Bedevi Tekkesi şeyhi Üsküdarlı Şeyh Halim Efendi, Çengelköy Bedevi Tekkesi şeyhi Ahmed Râsih Efendi, Beylerbeyi Settâriye Tekkesi şeyhi Şeyh Mehmed Hamil Efendi, Harbiye Nezâreti mektubisi Ali Yaver Bey, İstavroz'da Abdullah Ağa Cami-i şerifi imamı ve Beylerbeyi çevresinde tanınmış kurrâ hafızı ve duağularından Debreli İmam Ahmed Şükrü Efendi, Sütçü Mustafa Efendi, Beylerbeyi Abdullah Ağa mahallesi muhtarı Şeyh Salih Efendi, Enderun Haseki Ağaları koğuşunda Harem ağası Cevdet Ağa.⁴¹

B.1.d. Şeyh Muhammed Hilmi (v. ?) ve Şeyh Ahmed Niyazi (v. 1294/1877) Efendiler

Bu iki şeyh Şeyh Hüseyin Hıfzı Efendi'nin şeyhleridir. Şeyh Hilmi Efendi'nin ismi İcâzetname'nin bir yerinde Muhammed Hilmi Osman olarak geçmektedir. Kıbrıs doğumlu olup İstanbul'a yerleşmiştir. Demirkapı Şeyh Camii'nde Bedevî âyini icra eden bir Bedevi şeyhi idi.

Şeyh Ahmed Niyazi ise bânîsi olduğu, kendi ismiyle de anılan Ağaçkakan Bedevî Tekkesi şeyhi idi. Gümüşhaneli'dir. Kendisinden sonra Ağaçkakan Tekkesi, soyundan gelen postnişinler tarafından idare edilmiştir. Postnişinler sırasıyla Şeyh Ahmed Niyazi Efendi'nin torunu Şeyh Mehmed Ârif Efendi (1301/1883), onun oğlu Şeyh Mustafa Nâilî Efendi (d. 1282-1326/ v. 1865-1908) ve onun oğlu ve tekkenin son şeyhi Şeyh Mehmed Atâullah Aşkî Efendi'dir (1932).⁴²

B.1.e. Şeyh İbrahim Edhem Selâm el-İslambolî (v. ?)

Enes b. Mâlik silsilesine göre İbrahim Edhem, tarikâtı Zeynelabidin b. Abdülvehhab'dan almıştır. Zeynelabidin Abdülvehhab kimdir? Bu zât Tanta'daki Bedevî Âsitânesi şeyhlerinden Zeynüddin Abdülvehhab olmalıdır. Zeynelabidin belki ikinci bir ismiydi. Bu kişinin Zeynüddin Abdülvehhab olduğunu 'o da Şeyh Ahmed Halife'den, o da Salih Hamûde'den' zincirinden anlıyoruz. Çün-

⁴⁰ Baraz, *Beylerbeyi*, s. 80. *Revnaoğlu*, zarf no: 94

⁴¹ Baş, *Bedevîlik*, s. 507-508.

⁴² Baş, *Bedevîlik*, s. 483-484.

kü Zeynüddin Abdülvehhâb, Asitane’de hilafeti üstlenmemekle birlikte Bedevi halifesi olan Muhammed Şemseddin Hamûde’nin –ki yukarıda Salih Hamûde olarak zikredilen kişi olmalıdır – halifesidir ve Ahmedî Asitane’de şeyhliği o üstlenmiştir. Arada bir de Ahmed Halife zikrediliyor; bu da Salih Hamude’nin bir diğer halifesidir. Elimizdeki silsileye göre Zeynüddin Abdülvehhab, yani Zeynelabidin Abdülvehhab hilafeti Salih Hamude’dan değil, halifesi Ahmed’den almıştır.⁴³

B.2. Hz. Ali’ye (k.v.) Ulaşan Silsile

Buradan itibaren Hz. Ali’ye ulaşan silsile ile devam edeceğiz. Bu silsilede farklı olarak İbrahim b. Edhem’den sonra Şeyh Mustafa Safvetî ve Şeyh Ali er-Rûmî isimleri yer almaktadır. Oysa Enes b. Mâlik silsilesine göre İbrahim b. Edhem tarikati doğrudan Makam-ı Ahmed’in 16. halifesi Zeynüddin Abdülvehhab’dan almıştır. Bunun dışında bu silsilede Seyyid Ahmed el-Bedevî’ye ve oradan Hasan-ı Basrî’ye ulaşıncaya kadar geçen diğer zâtlarda bir farklılık yoktur.

B.2.a. Şeyh Mustafa Safvetî el-İslambolî (v. ?)

Hz. Ali’ye (k.v.) ulaşan bu silsileye göre İbrahim b. Ethem, hilafeti şeyhi ve hocası Mustafa Safvetî el-İslambolî’den almıştır.

B.2.b. Şeyh Ali er-Rûmî (v. ?)

Şeyh Ali er-Rûmî de hilafetini, yukarıda ismi geçen Tanta’daki Ahmedî Asitânesi şeyhlerinden Zeyneladibin / Zeynüddin Abdülvehhâb’dan almıştır.

B.2.c. Zeynüddin Abdülvehhâb (v. ?)

Yukarıda bilgi verdiğimiz Zeynüddin Abdülvehhab Makam-ı Ahmed’deki onaltıncı Bedevî halifesidir.

B.2.d. Şeyh Abdülkerim (v. ?)

Zeynüddin Abdülvehhâb’ın babası, şeyhi ve hocasıdır. O da tarikati, babası Şeyh Abdülmecid’den almıştır.

⁴³ Seyyid Ahmed Tuayma, *Hayâtü Seyyid el-Bedevî, Dârtü'l-kavmiyye li't-tubâati ve'n-neşr*, 1966, s. 108-109.

B.2.e. Şeyh Abdülmecid (v. 1018/1609)

Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin ilk halifesi Şeyh Abdül'âl'den sonra en uzun hilafette kalan Bedevî postnişi Şeyh Abdülmecid'dir. Halifeliği 56 sene sürmüştür. Mısırlı alim Abdülvehhab Şa'rânî ile hem-meclis olmuş, ruhani sohbetlerde bulunmuştur. Şa'rânî, Şeyh Abdülmecid hakkında şu bilgileri aktarır; "Kur'ân ve dini ilimlerle meşgul oldu. Onun dininde bir yanlılık görmedim. Birlikte teheccüde kalkardık. Cuma geceleri yatsıdan fecre kadar sabahlardı. Böyle olduğu halde ihvandana ona husûmet besleyenler oldu ve idarecilere şikâyet ettiler. Buna rağmen o eziyetlere sabretti ve hizmete devam etti. Allah Teâlâ kerem ve hilmini, rızıkta vüs'atini, eziyetlere tahammülünü artırdı. Bir kerameti olmasa bile Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin ihtiyarıyla makamında halife olması, imâmesini, gömleğini ve âsârını giyinmesi ona ta'zim ve ihtiramın ve onunla teberrükün gerektiğine kifâyet eder". Seyyid el-Bedevî'nin menâkıbını yazan Abdüssamed 965/ 1557-58 yılında 'Halen halife odur' diyerek kendi zamanına kadar zikrettiği halifelerin sonuncusu olduğunu belirtmiştir.⁴⁴

B.2.f. Şeyh Abdülkerim (v. 965/1557)

Şeyh Abdülmecid'in babasıdır. Hilafeti 50 yıl kadar devam etti. Eziyetlere tahammüllü, pek hayâlî bir zat idi. Kimsede kötü bir yön görmeyen mütevazı bir kimseydi. Mısır'da Medresetü'l-Kadirîyye makamında, Kâfuri geçidinde Şeyh Yûsuf b. Ebû Tayyib el-Ahmedî'nin zaviyesinde medfundur.⁴⁵

B.2.g. Şeyh Şemsüddin Abdülvehhab (v. 922/1516)

Şeyh Abdülkerim'in babasıdır. Şemsüddin Muhammed el-Ebyaz ismiyle de tanınır. Meşihat postuna oturduğunda yirmi yaşında idi. İbn İyas'da, h. 922 senesinde bir Ahmedî halifesinin Memlük sultanı Sultan Gavri'nin emri üzerine, Sultan ile birlikte Halep'e gitmek üzere Kahire'ye getirildiği, kendisinde zayıflık, hastalık ve güçsüzlük baş gösteren halifenin Sultan Gavri'den affını istediği ve Sultan'ın öfkelenerek halifenin özrünü kabul etmeyerek onu sefere ilzam ettiği anlatılır. Seyyid Ahmed'in bu halifesi Sultan Gavri'ye seferinde eşlik etmiş ve

⁴⁴ Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 31; Ali Halebî, *en-Nasîha*, s. 180; Muhammed Hıfzı Veffâk, *Tercüme-i Menâkıb-ı Seyyid Ahmed el-Bedevî*, Slm. Ktp., Hüsnü Paşa 587, s. 43b.

⁴⁵ Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 30.

Halep'te Osmanlılar tarafından katledilmiştir.⁴⁶ Seyyid Bedevî'nin menakıbında bu halifenin Şeyh Şemseddin olduğu yazılıdır. Tanta'daki Bedevi Asitanesi'nde halife olan kişinin Memlük sultanlarının merasim alaylarında özel bir yere sahip olduğu bilinir. Bedeviyye şeyhlerinin Memlüklü iktidar muhitlerinde muteber bir mevkiye sahip olduğu bilinmektedir.⁴⁷

B.2.h. Şeyh Sâlim

Cemâleddin Salim olarak tanınır. Halifelikten bir müddet sonra azledilmiş, ondan sonra babası Abdülvehhâb şeyhlik makamına geçmiştir. Şeyh Sâlim ikinci kez halife olmuş, vefatına kadar hilâfeti devam etmiştir. Şeyh Salim, Bulak sahilindeki medresesine topladığı nebevî emanetler sebebiyle tanınan Hoca Şemseddin İbnü'z-Zaman'ın (864-897) akrabasıdır. İbnü'z-Zaman aynı zamanda Sultan Kayıtbay'ı Mescid-i Nebevî'nin imaretine yönlendiren kişidir. Muhtemelen bugün Mescidü'l-Ahmedî'de bulunan emanetler - Hz. Peygamber'in sakal-ı şerifi ve ayak izi olan birtakım taşlar – Şeyh Sâlim'in bu akrabasının getirdikleridir.⁴⁸

B.2.i. Şeyh Zeynüddin Abdülkerim (v. 862/1457)

16 yıllık hilafeti boyunca Makam-ı Ahmediyye'ye hizmet etmiştir. Öldürülmüştür. Katli hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.⁴⁹

B.2.i. Şeyh Şihâbüddin (v. 846/1442)

Şihâbüddin Ahmed olarak bilinir. Şeyh Zeynüddin Abdülkerim'in amcasıdır. Onun zamanında Makam'da güzel bir dönem yaşanmıştır. Babasından sonra 4 yıl halife olmuştur. Makamda medfündür.⁵⁰

B.2.j. Şeyh Şemseddin (842/1438)

Şeyh Şihâbüddin'in babasıdır. Garbiye vilayetine bağlı Kahâfe köyünde Makam-ı Ahmedî'nin düzenlenmesini sağlamıştır. Hilâfeti 53 sene sürmüştür.

⁴⁶ Bkz. İbn İyâs (930/1524), *Bedâiü'z-zuhûr fî vakâi'ü'd-duhûr*, thk. Muhammed Mustafa, c. V (922 senesinden 928 senesine kadar) el-Hey'etü'l-Misriyyeti'l-Âmme, 1404/1984.

⁴⁷ Bkz. Mustafa Kara, "Ahmed el-Bedevî", *DİA*, c. II, 47-48.

⁴⁸ Ahmed İzzeddin Abdullah Halef, *Sîretü's-Seyyid Ahmed el-Bedevî*, el-Mektebetü'l-Ezheriyyetü li't-türâs, s. 192; Ahmed Muhammed Hicâb, *el-İzz ve'l-i'tibâr, ârâ fî hayâti's-Seyyid el-Bedevî ed-dünyevîyye ve hayâti-h'l-berzahîyye*, Kahire, 1978, s. 199.

⁴⁹ Halebî, *en-Nasîha*, s. 178; Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 29.

⁵⁰ Halebî, *en-Nasîha*, s. 178; Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 29.

Kendisine cezbe hali galebe ettiği için zamanında şöhreti yayılmıştır. Daha sonra bu halden sıyrılmış, diğer tabirle 'dehrin lezzetinden munkatî' olmuş ve uzun müddet fukarâ-yı sâlikîni irşad etmiştir. Hakkında aşağıdaki şiir söylenmiştir:

*Şerbet-i câm-ı eceldir âdeme âhir gıdâ
Şehlere her vakt olur sanma kebûter birle fevt
Ey firâkî ne gedâ kalır bu menzilde ne şâh
Kimse bâkî kalmaz illâ kim o Hayy-i lâ-yemût⁵¹*

B.2.k. Şeyh Ali Nûreddin (789/1387)

Nureddin Ali Ebû Muhammed olarak da bilinir. Seyyid el-Bedevî'nin halifesi Abdül'âl'in kardeşidir. Bahrî vilayetine bağlı Nahle köyünde Makam-ı Ahmedî'yi tesis etmiştir. Hilafet müddeti 35 senedir.⁵²

B.2.l. Zeynüddin Abdurrahman (754/1353)

Halife Abdül'âl'in kardeşidir. Tanta'da Ahmedî makamı imar etmiştir. İdarceler nezdinde iltiması geçen ve her bölgeden insanların ziyaretine geldiği bir zâttı. Halifeliği 27 yıl sürmüştür.⁵³ Bir diğer özelliği sâlik ve tâliplerden kalbi kırık olanların tesellisini hak ettiği üzere vermesiydi. Bu yönü vefatının sebebi olarak görülmüş ve vefatı şu şekilde ifade edilmiştir; 'Pâdişâh-ı mülk-i mânâ mihmân-hâne-i fenâda sükûnlarını revâ görmemiş, dâvete icâbetle Rabbü'l-erbâba vâsıl olmuşlardır.' Aşağıdaki şiir onun hakkındadır:

*Dünyâ mestan eğer bekâ mî-talebî
Ukbâ mestan eğer likâ mî-talebî
Hem dînî ve heme ukbî ve heme cümle-i kevn
Be güzâr beyâ eğer Hudâ mî-talebî⁵⁴*

⁵¹ Veffâk, *Tercüme-i menâkib*, vr. 42a.

⁵² Halebî, *en-Nasîha*, s. 178; Abdüssamed, *Cevâhir*, s. 29.

⁵³ Halebî, *en-Nasîha*, s. 178; Abdüssamed, *Cevâhir*, s. 29

⁵⁴ Veffâk, *Tercüme-i menâkib*, vr. 41b.

B.2.m. Şeyh Abdülmüteâl (733/1333)

Şeyh Abdülmüteal ya da Abdül'âl olarak anılan bu zât fakih Şemseddin el-Ensârî'nin oğludur. Bu sebepten Abdül'âl el-Ensârî olarak da isimlendirilir. As-hâb-ı Sath'ın en büyüğüdür. Tarikat ehli arasında Halife Abdül'âl olarak anılır; çünkü Seyyid el-Bedevî açıkça 'Bizden sonra halife sensin' diyerek kendisinden sonra hilâfetini vasiyet etmiştir.⁵⁵ Halife Abdül'âl kadar Bedeviyye tarikatının hizmetinde iz bırakmış, daha etkili bir halife yoktur.⁵⁶ Bedeviyye Tarikatının müesseseseleşmesindeki rolü büyüktür. Onun tarikat üzerinde genel kabul görmüş otorite ve inisiyatifinin aslında Seyyid Bedevî'nin tayin ve tasvibine dayandığı kabul edilmiştir.⁵⁷

Şeyh Abdül'âlin Seyyid el-Bedevî ile ilişkisi Sokrat ile Eflatun'un ilişkisine benzetilmiştir. Eflatun nasıl üstadının eserlerini hıfz etmekle kalmayıp ona kendi düşüncelerini katarak büyük bir sistemle felsefe ve fikir dünyasında ortaya çıktıysa Abdül'âl de şeyhinin davetini alıp ona kendi yönelişlerini ve iradesini katmıştır. Merasimleri ve ibadet usûlleriyle, tâbileriyle birlikte yürüyeceği bir yapı ortaya çıkarmıştır. O aklını ve şahsiyetini bu tarikatta katmıştır.⁵⁸ Dingin ahlâkî sıfatlarıyla tebarüz ettiği; Üstâd'ı gibi himayesine sığınan insanları himaye edip yaşlılara ve yoksullara şefkat gösterdiği, bu sebeple Ebü'l-acâiz olarak tanındığı hakkında bilinenlerdendir.⁵⁹

Halife Abdül'âl, Seyyid'den sonra Bedeviyye tarikatının hilâfet nizamını düzenlemiş, Zâviyeyi imar etmiş,⁶⁰ kubbe ve minareler inşa etmiştir. Fukaranın doyurulması ve aşiret erbabının tanzimi gibi işleri düzene sokmuştur.⁶¹ Onun zamanında yapılan düzenlemelerin en dikkate değer yönü Ahmedî grupları tanzimidir. Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin hâl-i hayatında Ahmedî grupların tanzimine dair herhangi bir tavsiyesinden bahsedilmez. Halife Abdül'âl, Ahmedî ferdleri dört ev – Kennâsiye, Menâyife, Merâzıka, İnbâbiyye - şeklinde tanzim ederek ta-

⁵⁵ Halebî, *en-Nasîha*, s. 69.

⁵⁶ Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 105.

⁵⁷ Baş, *Bedevîlik*, s. 337,

⁵⁸ Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 94.

⁵⁹ Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 104.

⁶⁰ Halebî, *en-Nasîha*, s. 93-94.

⁶¹ Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 29.

rikat faaliyetlerinin sınırlarını belirlemiştir. Tarikat diliyle; 'Beytin erkânını' tayin etmiştir. Bu gruplar arasında bir çekişme söz konusu değildir. 'Meşâyih-i eşâyir' olarak tanımlanan bu ev sahipleri arasında her zaman bir ittifakın olduğu ayrıca vurgulanmıştır.⁶²

Bedeviyye tarikatına mahsus merasimlerin en meşhuru Mevlid-i Kebir de Halife Abdül'âl zamanında ihdas edilmiştir.⁶³ Halife Abdül'âl kendisinden sonra gelen halifelerin her yıl mevlit merasimlerinde giyinmeye devam ettiği 'kırmızı giyeceğin sahibi'⁶⁴ ve tarikat içindeki grupların tanzimini gerçekleştirdiği için 'sahib-i şûrâ'dır.⁶⁵ Seyyid Abdül'âl'den sonraki halifeler yün elbise (beştü's-sûf), kırmızı alem ve çift-peçeyi tarikata davetin sembolleri olarak kullanmayı sürdürdüler. Ve Abdül'âl'in diğer içtihatlarını uygulamaya devam ettiler. Bugün halen mevlitlerde dağıtılan küçük ekmekler Şeyh Abdül'âl'in uygulamasıdır. İhdas ettiği mevlit törenleri, merasim alayları ve diğer seremoniler Şeyh Abdül'âl'in içtihadı olarak muhafaza edilmişlerdir.⁶⁶

20 Zilhicce 733 (04/07/1333) senesi Cumartesi günü vefatına kadar halifeliği sürdürdü. Halifelik müddeti 58 senedir. Kabri Mescidü'l-Ahmedî'nin içinde Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin türbesinin yakınındadır.⁶⁷ Hakkında şu şiir söylenmiştir.

*Âferin sad-âferin ol pâdişâh-ı mülk-i cân
Kalmadı haysiyet-i zâtına aceb eyle niğâh
Oldu hem ser-defter-i ashâb-ı ma'nâ âkibet
Buldu teslîm ü rızâdan kurb-ı dergâh ile⁶⁸*

Şeyh Abdül'âl'den sonra Âsitâne'nin hilâfeti uzun bir müddet onun ailesinden gelen kimselerce yürütülmüştür.⁶⁹ Abdül'âl'in kardeşinin soyundan gelen

⁶² Ali Paşa Mübârek, *Min-kitâbi'l-hitati't-tevfikiyye*, Dârü'l-Kütüp ve'l-Vesâiku'l-Kavmiyye, Kahire 2001, c. XIII, 140.

⁶³ Ebü'l-Fellâh Abdülhay İbnü'l-İmâd, *Şezerâtü'z-zeheb fi ahbâri men zeheb*, thk. Mahmud Arnaut, Abdülkadir Arnaut, Dâru İbn-i Kesir, Beyrut, 1986-1993, c. V, 347.

⁶⁴ Mübârek, *Hitati't-tevfikiyye*, c. XIII, 140.

⁶⁵ Abdüssamed, *el-Cevâhir*, s. 27; Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 104.

⁶⁶ Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 94.

⁶⁷ Mübârek, *Hitati't-tevfikiyye*, c. XIII, 140.

⁶⁸ Veffâk, *Tercüme-i menâkıb*, vr. 41a.

⁶⁹ **Ebü'l-Mehâsin Tağriberdî**, *Nücümü'z-Zâhire*, Kahire 1929, c. IX, 295.

altıncı Bedevî halifesi Şeyh Kerîmüddin'in (862/1457) öldürülmesini müteakip hilafetin bu aileden çıkması, cinayetin hilafete bağlı sebepler yüzünden işlendiğini düşündürmüştür.⁷⁰

Bundan sonra silsile şu şekilde devam etmektedir:

Seyyid Ahmed el-Bedevî

Şeyh Abdülcilil

Şeyh Abdülhamid

Şeyh Ebû'l-Hasan Ali b. Abdürrezzak el-Endelüsî

Şeyh Abdülkuddûs

Şeyh Muhammed Ebû Yûsuf el-Mağribî

Şeyh Şihabüddin Ahmed et-Tebrizî

Şeyh Habib el-Acemî

Şeyh Ebû Said Hasen el-Basrî

Emirü'l-mü'minîn Ali b. Ebû Tâlib

Enes b. Mâlik silsilesi de Hasan Basrî'ye kadar aynı şekilde sıralanmakta Hasan Basrî'den sonra:

İmran b. Husayn

Enes b. Mâlik

şeklinde tamamlanmaktadır.

⁷⁰ Tuayma, *Hayâtü's-Seyyid*, s. 105.

C. ŞEYH SAİD EFENDİ'NİN MEHMED ŞEVKİ EFENDİ'YE VERDİĞİ BEDEVİYYE İCÂZETNÂMESİNİN ARAPÇA ASLI⁷¹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وبه نستعين

الحمد لله المتفضل على عباده تفضيلاً، القائل في كتابه العزيز: (وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ
قِيلاً)، (وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْفُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ
كَفِيلًا)

والصلاة والسلام على سيدنا محمد عين إنسان الوجود وبدر أصحابه الشهود وعلى
أصحابه الكرام وخلفائه العظام وتابعيهم بإحسان على الدوام؛ ما هبت نسيمات القرب من
حضرة الأحمديّة، فخرت الأغصان، فزودت المشتاقين لتلك الحضرة النبوية، حملت غيثاً قيّماً
من خزائن الغيب والوجود، فانتشر ظلّه على الحادث والموجود، وما نبت نور السعادات في أرض
نفوس أهل العناية والسيادات، فبلغوا بذلك المقصود.

وبعد؛

فلما كانت الطريقة الأحمديّة عظمة الشأن، واضحة البرهان يهتدي بها الضالّون،
ويتوصّل بها إلى بلوغ مقاصدهم السالكون، ويمتلئ بمشاهدة كتابها المقرّبون، ويتنافس في شرب
رحيقها الممسك المختوم المتنافسون، ويتغالى في خطبة ذوات أبقارها الراغبون.

ومن يرغب في سلوك طريقها والحق بأهلها على أحسن حال والافتداء بأهلها في
التفصيل والإجمال ليكون له بهم إلى الله أكمل الوسيلة، وينال من الله بذلك أكبر فضيلة الشيخ
الصالح الفاضل الراجح المعتقد الناجح في التقوى وحسن السلوك والعبادة والطاعة، السيّد محمد
شوقي بن الحاج محمد حسيب الإسلامبولي الحنفي مذهباً. وقد طلب منّي الشيخ المرید المعهود
المتحلّي بحلل الصدق والعهود أن يدخل في طريقة شيخنا ومرشدنا إلى الله تعالى الحسيب
النسيب الشريف العلوي والقطب النبوي والبحر الذي منه الأنام ترتوي، ابو ٧٢ العباس سيدي
وسندي أحمد البدوي - قدس الله سرّه العلي - وأن يأخذ العهد وتلقين الذكر.

⁷¹ İcâzetname metnini daktilo eden kıymetli öğrencim Ayşegül Sivakçı'ya teşekkür ederim.

⁷² Metinde باب şeklinde geçmektedir; bu manaya uygun değildir.

فاستخرت الله تعالى، ولا خاب من استجار المجير لمن في الكروب استجاراً⁷³ مستمداً فيض البركات، وسائلاً الحشر مع جدّه صاحب المعجزات. وأخذت عليه العهد ولقنته وأقمته خليفة بعد أن استعملت في ذلك الرأي السديد.

وأنا الفقير إليه - عزّ شأنه - شيخ السجادة الأحمدية البدوية بالآستانة العلية، والشيخ الدرگاه الشريف البدوية الكائنة في الإستانوروز الواقعة بـكلربكي أحد محلات الآستانة العلية - حرّسها وحماها ربّ البرية من كلّ آفة وبليّة- خادم الفقراء؛ السيّد محمّد سعيد الجعفري الحسيني بن المرحوم المبرور الحسيب النسيب العالم العامل الفاضل سلالة آل الرسول العنصر العلوي والنور الكاظمي والشخص الفاطمي الرضوي الموسوي الحسيني⁷⁴ ذو النسب الجعفري الطاهر، شيخ السجادة الرفاعية وشيخ الدرگاه الحسينية حمص المحمية، العريق الفاضل السيّد الشريف أرسلان ذهني ابن الشيخ الشريف الأديب السيّد علي باك المدفون بالدرگاه المذكورة ابن الشريف محمّد الأمير الجعفري الهادي، ابن السيّد الأمير ناصر الدين العداوي ابن السيّد الشريف حسين ابن السيّد الشريف علي ابن السيّد الشريف محمّد صادق ابن السيّد الشريف الأديب ناصر الدين ابن العالم الفاضل الجعفري الهادي السيّد الشريف محمّد سبأغ الزكي ابن السيّد الشريف أحمد ابن الشريف الأمير محمّد ابن الشريف إلياس ابن السيّد الشريف نور الله ابن السيّد الشريف جعفر ابن السيّد الشريف الأديب جعفر ابن السيّد الشريف محمود ابن السيّد الشريف خضر ابن السيّد الشريف إبراهيم ابن السيّد الشريف حسين ابن السيّد الشريف الأمير إلياس العراقي ابن السيّد الشريف علي ابن السيّد الشريف الأديب حسين ابن السيّد الشريف أيّوب ابن السيّد الشريف زين العابدين ابن السيّد الشريف محمّد أبي بكر ابن السيّد الشريف أبي القاسم عبد الله ابن السيّد الشريف محمّد نازوك ابن السيّد الشريف عبد الله ابن السيّد الشريف علي ابن السيّد الشريف أبي الفضل جعفر الزكي ابن الإمام علي النقي الهادي ابن الإمام محمّد النقي الجواد ابن الإمام علي الرضا ابن الإمام موسى كاظم ابن الإمام جعفر الصادق ابن الإمام محمّد الباقر ابن الإمام علي زين العابدين ابن الإمام الحسين الشهيد بكريلاء؛ ابن الإمام الليث الغالب والسهم الصائب زوج البتول وابن عمّ حضرة فخر الأنبياء الرسول؛ مولانا أمير المؤمنين علي بن أبي طالب ابن عبد المطلب ابن هاشم، أعاد الله علينا وعلى سائر المسلمين من بركاتهم وحشرنا في زميرهم تحت لواء جدّهم سيّد المرسلين وشفيع المذنبين محمّد صلّى الله عليه وسلّم.

وأذنت للشيخ محمّد شوقي المومي إليه أن يلبس الخرقّة الشريفّة الحمراء الأحمدية وأن يخلّف ويشدّد بين يديه من النقباء من يراه أهلاً لذلك، وأن يأخذ العهود على المريدين ويلبس

⁷³ Bu kelime metinde جحسا şeklinde geçmekte olup herhangi bir anlam ifade etmemektedir. O yüzden kelimenin cümlelerin başında geçen استجا fiilinin mastarı olduğunu düşündük; 'Ra' ve 'Elif' harfleri hataen düşmüş olmalıdır.

⁷⁴ Metinde الحسين şeklinde geçmektedir ki doğru değildir.

الحرقه الحمراء، وأن يجلس السجادة الخلافة الأحمديّة، ويمشي تحت الأعلام الوجهية السنية وأن يتواجد⁷⁵ لمن أراد واختار بالمطلق والمقيّد من يراه أهلاً لذلك، بعد أن يتحقّق فيه الخير والنجاة وبعد الاختيار، وأن يفتح مجالس الذكر والخيرات للفقراء الأحمديّة في ليلة الاثنين والجمعة من كلّ جمعة. وأوصيته بدوام الأدب والاحتمال والتواضع وخدمة الفقراء والنظر إليهم وإلى المريدين حسب الأصول، وأن يوصي معهوده ومريده بما أوصيته به من تقوى الله الذي فاز في الدارين من اتّقه، فإنّ التقوى رأس الأمور كلّها وإجماع كلّ خير، وهي وصيّة الله لجميع الأمم الفائز بها الذين يجتنبون كبائر الإثم والفواحش إلاّ اللّم. قال الله سبحانه وتعالى فيما أنزله على نبيّه ومصطفاه: (وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ) بعد⁷⁶ قبوله لذلك أقمته خليفة الطريقة الأحمديّة وأخذت عليه العهد، ولقنته الذكر وبايعته وأجزته بأن يجيز لمن يريد ويختار لمن أجازني وأذن لي شيعي وأستاذه ومرشدي الذي سلّكني وربّاني وبايعني وخلفني وألبسني؛ وهو السيّد الشيخ الحاجّ حسين حفطي ابن السيّد علي ابن السيّد حسين الباركوبي مولداً والإسلامبولي موطناً، عن شيخه وأستاذه ومرشده الذي سلّكه وأجازه وبايعه وخلفه السيّد الحاج محمد حلمي عثمان القبريسي مولداً والإسلامبولي موطناً، وكما أجازه السيّد الشيخ السيّد الحاجّ أحمد نيازي ابن السيّد محمد من أهالي القسطنطينيّة خليفة طريقة الأحمديّة بعد وفاة شيخه محمّد حلمي المومي إليه، وهما أخذنا عن شيخهما السيّد الحاجّ إبراهيم أدهم سلام الإسلامبولي شيخ السجادة الأحمديّة عن شيخه السيّد الشيخ الحاجّ علي الرومي الأخذ عن شيخه وأستاذه السيّد الشيخ إبراهيم أدهم من أهالي القسطنطينية المحمية خليفة الأحمديّة، وهو أخذ العهد والحرقه الشريفة وتلقين الذكر والإذن في جميع الذكر عن شيخه وأستاذه الشيخ مصطفى صفوتي الإسلامبولي خليفة الأحمديّة، وهو أخذ عن شيخه وأستاذه الشيخ الحاجّ علي الرومي خليفة الأحمديّة، وهو أخذ عن شيخه وأستاذه سلاله سلف الصالحين سيّدنا ومولانا الشيخ زين العابدين عبد الوهّاب أحمد الخليفة والناظر بالمقام الشريف الأحمدي، وهو أخذ عن والده سلاله سلف الصالحين الشيخ الصالح حمودة الخليفة بالمقام الشريف الأحمدي، وهو أخذ عن والده وشيخه سلاله أولياء الله الصالحين الشيخ عبد الكريم الخليفة، وهو أخذ عن شيخه وأستاذه ووالده مولانا الشيخ زين العابدين عبد المجيد الخليفة، وهو أخذ عن شيخه ووالده الشيخ عبد الكريم، وهو أخذ عن والده الشيخ شمس الدين عبد الوهّاب، وهو أخذ عن الشيخ سالم من كان بأحوال أهل الطريقة عالم، وهو أخذ عن الشيخ زين الدين عبد الكريم صاحب الطبع السليم الحليم، وهو أخذ عن الشيخ شهاب الدين، وهو أخذ عن والده الشيخ شمس الدين، وهو أخذ عن والده شيخ علي نور الدين، وهو أخذ عن أخيه الشيخ زين الدين عبد الرحمن، وهو أخذ

⁷⁵ Metinde bu kelime يتواجد şeklinde yazılmıştır; buradaki manaya uygun değildir. Kelimenin bulunduğunu düşündük.

⁷⁶ Metinde bu kelime نبع şeklinde yazılmıştır; bu herhangi bir anlama gelmemektedir. Burada uygun kelimenin نبع olduğunu düşündük.

عن أخيه المعمر صاحب الحال والمقال والإحسان المتوال مرّي الفقراء والعيال حضرة عارف بالله تعالى سيّدي الشيخ عبد المتعال، وهو أخذ عن أستاذه وملاذه الأعظم قطب الأقطاب، إمام الأحباب الذي إذا نودي في برّ وجر أجاب القطب النبوي والسيّد الشريف العلوي أبي العباس سيّدنا سيّد أحمد البدوي - قدّس الله أسرارهم ونفّعنا الله بشفاعتهم - عن الشيخ عبد الجليل عن الشيخ عبد الحميد عن الشيخ أبي الحسن علي ابن عبد الرزّاق أندلسي عن الشيخ عبد القدّوس عن الشيخ محمّد أبي يوسف المغربي الفاسي عن الشيخ شهاب الدين أحمد التبريزي عن لشيخ حبيب العجمي عن الشيخ أبي سعيد الحسن البصري عن الشيخ الأكبر، والإمام الأفخر، سيف الله المسلول، وابن عمّ فخر الأنبياء الرسول فارس المشارق والمغرب، باب مدينة العلم، معدن الجود والحلم، مظهر العجائب، ومفرق الكتائب، ليث⁷⁷ بني غالب، مولانا أمير المؤمنين، علي ابن أبي طالب، كرم الله وجهه ورضي الله عنه. عن ابن عمّه سيّد الأولين والآخرين والمتّقين ورسول ربّ العالمين، وخاتم النبيّين، وسلطان المقرّبين، وصفوة الخلائق أجمعين. سيّدنا محمّد بن عبد الله بن عبد المطلب، معدن الجود والكرم صلّى الله عليه وسلّم.

وألّبت خليفتي الشيخ محمّد بن بكر الخرقة الحمراء الأحمديّة البدويّة، وأذنت له أن يُلبسها لمن يختاره من الرجال والنساء ممّن يجد فيه الصلاح والأهليّة واللباقة، كما ألبسني شيخي ومرشدي الشيخ حسن حفطي عن شيخه محمّد حلمي والشيخ أحمد نيازي، عن شيخهما السيّد الشيخ إبراهيم أدهم سلامي، عن شيخه الشيخ زين العابدين عبد الوهّاب، عن شيخه الشيخ أحمد خليفة، عن شيخه الشيخ الصالح حمودة، عن شيخه الشيخ عبد الكريم، عن شيخه وأستاذه الشيخ ووالده عبد المجيد، عن شيخه ووالده عبد الكريم، عن شيخه الشيخ شمس الدين عبد الوهّاب، عن شيخه الشيخ سالم، عن شيخه الشيخ زين الدين عبد الكريم، عن شيخه الشيخ أحمد شهاب الدين، عن شيخه الشيخ شمس الدين، عن شيخه الشيخ نور الدين، عن شيخه الشيخ زين عبد الرحمن، عن شيخه الشيخ أخيه المعمر عارف بالله السيّد عبد المتعال، عن شيخه الأعظم قطب الأقطاب القطب النبوي والسيّد الشريف العلوي سيّدنا أحمد البدوي - قدّس الله أسرارهم - عن شيخه الشيخ عبد الجليل، عن شيخه الشيخ عبد الحميد، عن شيخه أبي الحسن، عن شيخه الشيخ عبد الرزّاق، عن شيخه عبد القدّوس عن شيخه الشيخ محمّد أبي يوسف المغربي، عن شيخه شهاب الدين أحمد التبريزي، عن شيخه الشيخ حبيب العجمي، عن شيخه الشيخ أبي سعيد الحسن البصري، عن أحد أكابر الصحابة عمران بن الحصين، عن الإمام الأعظم خادّم رسول الله - صلّى الله تعالى عليه وسلّم - أنس بن مالك - رضي الله عنه - شيخ الشيوخ في جميع الممالك، عن سيّد المرسلين وخاتم النبيّين وأفضل الخلق أجمعين، سيّدنا محمّد بن عبد الله بن عبد المطلب - صلّى الله عليه وسلّم وزاده شرقًا وتعظيمًا وتفخيّمًا - .

⁷⁷ Metinde bu kelime ليس şeklinde yazılmıştır; manaya uygun değildir.

وأما النسب سيدي أحمد البدوي، رضي الله عنه، فهو أحمد بن علي بن إبراهيم بن محمد بن أبي بكر بن إسماعيل بن عمر بن عالي بن عثمان بن حسين بن محمد بن موسى بن يحيى بن عيسى بن علي بن محمد ابن حسن العسكري بن جعفر بن علي الرضا بن موسى الكاظم بن جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علي بن زين العابدين ابن الحسين بن علي - كرم الله وجهه ورضي الله عنه - ابن أبي طالب بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن حزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر⁷⁸ بن (نزار بن بن معد بن عدنان)⁷⁹، يلتقي مع النبي صلى الله عليه وسلم في جدّه الأديني عبد المطلب. ولقد زكى من أشرف العناصر ونما وتفزع من شجرة مباركة طيبة، أصلها ثابت وفرعها في السماء، فهو الحسيب الذي تنزهه قدحه المعلّ عن القدح، والنسيب الذي استوعب نسبه الشريف أنواع المدح، وصحّ فيه قول القائل البارِع الفاضل: نسب كساه الله من شمس الضحى نوراً، ومن فلق الصباح عموداً، نسب شريف أحمدي. كلّ من قد شكّ فيه لقد عدّ مبعوداً، أو مسلم من غير شكّ أنّه في السلمين لقد عدّ معدوداً. ما فيه لا من سيّد سيّد حاز المكارم والتقى والجود.

وقد اقتدى سيدي أحمد البدوي رضي الله عنه في لبس الأحمر بجدّه صلى الله عليه وسلم. فعن جابر بن عبد الله رضي الله عنه أنّ رسول الله صلى الله عليه كان له حلّة حمراء يلبسها في الأعياد والجمع. وفي الصحيح عن البراء ابن عازب رضي الله عنه: ”ما رأيت من ذي لمة سوداء في حلّة حمراء أجمل من رسول الله صلى الله عليه وسلم.“ وفي الحياة الحيوان الصغرى، في حرف العين عند الكلام على العاتك أنّ رسول الله صلى الله عليه وسلم قدم الفتح مكّة لواء بني سليم على سائر الألوية.

وأما كرامات الأستاذ - رضي الله عنه - كثيرة شهيرة لا تعدّ ولا تحصى ولا تدرك لها الغاية ولا تستقصى منها هذا المولود الشريف الأحمدي الذي شهرته في عصرنا تغني عن ذكرها؛ ومنها أنّ امرأةً أسرّ ولدها الإفرنج فلاذت به، فأحضره لها في قيوده طرفة عين، والناس تشهد ذلك.

ومنها؛ أنّ رجلاً مرّ عليه يحمل قرية من لبن، فأوحي فانقذت القرية وانسكب اللبن وخرجت منه حيّة منفوخة والرجل لا يعلم بها. ومنها ما تكلم به وذكره شيخ الإسلام ابن حجر في طبقاته حيث يقول: إنّ الأستاذ السيّد أحمد البدوي - وعمّت بركاته ونفعنا الله بشفاعته - تكلم في صغره بثماني كلمات:

⁷⁸ Metinde bu kelime olarak geçmektedir; hataen م yerine ن yazıldığı anlaşılmaktadır.

⁷⁹ Metinde بن معد بن عدنان yazılmıştır. Burada bir yazım hatası vardır. Yazımdaki benzerlikten dolayı عدنان yerine بن معد بن عدنان yazılmalıydı. Bu yüzden bu iki ismi de Araçça metinde parantez içinde tamamladık. Tercümede de tashihiyle aktardık.

الأولى؛ أنه ملك الريح وهو ابن سنة، الثانية؛ وأنه ملك يملك الريح، قيل: «وهم الجنّ الطيّارة.» وهو ابن سنة، الثالثة؛ وأنه مكث بوضوء واحد من أول سنة الثالثة إلى آخرها، الرابعة؛ أنه قال: «وقعت في يدي أي في حجري، تفاحة وتوقفت في أكلها، فإذا النداء: «كُلّها يا أحمد، فإنّها هديتنا لك في الجنة.» فأردت أن أكلها تمامًا. فإذا النداء ثانيًا: «كُلّ النصف ودع النصف.»، فإنّها لو أكلتها تمامًا لم يبق قطابة لأحد من بعد، فأكلتها نصفها، فولّيت نصف القطابة حيًّا وميتًا.»

والخامسة؛ أنه نقلت مريدي من الشقاوة إلى السعادة، ومن النار إلى الجنة وأنا ابن خمس سنين، والسادسة؛ أنه قد لاح لي من سعة الله تعالى قدر حُرْم الإبرة فحرّكت ما سكن وسكنت ما تحرّك وأنا ابن ست سنين، السابعة؛ أنه قال: «جعلت الدنيا في يدي كالكرة والدنيا⁸⁰ الحردلة أقبلها كيف شئت وأنا ابن سبع سنين.»، الثامنة؛ أنه قال: «كنت أنا وأخي عبد القادر في المحبّة سواء.»

لم يتكلّم بعد شيء، وهذه خصيّة عظيمة نفعنا الله ببركاته، آمين.

ومن أراد الوقوف على الكرامات أو بعضها فعليه بكتب وكتب النسب وغيرها من الكتب المتعدّدة في هذا القدر كفاية، وفي هذا الإشارة ما يغني عن الكلام رضي الله عنه ونفعنا ببركاته ولا أخلاننا بإمدادته.

وأما صفة أحمد البدوي - فُدس سرّه العالي، عمّت بركاته - فكان غليظ الساقين، طويل الذراعين، كبير الوجه، أكحل العينين، طويل القامة، قمحي اللون، وكان في وجهه ثلاث نقط من أثر الجدري في اليمين واحدة، في اليسار اثنتان، أفنى الأنف، على أنفه شامتان من كلّ ناحية أصغر من العدسة، وكان بين عينيه جرح جرحه له موسى ولد أخيه الحسين بالأبطح حين كان بمكة، ولم يزل من حين كان أصغر بالثامين والعدبتين. ولمّا حفظ القرآن أشغل بالعلم على مذهب الشافعي - رضي الله عنه - حتّى حصل له حادثة الوله، فتر ذلك الحال وكان إذا لبس ثوبًا أو عمامة لا يخلعها لغسل ولا لغيره حتّى تذوب، فيبدّلونها بغيرها. والعمامة التي يلبسها مولانا الشيخ الخليفة في كلّ في المولد هي عمامة الشيخ بيده وأشدّ الصوف الأحمر، فهو من لباس سيّدي عبد المتعال رضي الله عنه. وكان الأستاذ الأعظم سيّدي أحمد البدوي رضي الله عنه يقول: «وعزّة ربّي سواقبي تدور على البحر المحيط لو نفذ ماء سواقبي الدنيا لمّا نفذ ماء سواقبي.» وعرف بالبدوي من كثرة ما كان يتلثم. وعرض عليه إخوته التزويج فامتنع واشتغل بالكتب وقراءة القرآن. واشتهر بمكة بالشجاعة وسمّي العطّاب والغضبان، ثمّ حدث له حادث في نفسه فتغيّرت أحواله واعتزل الناس ولزم الصمت. وكان لا يتكلّم إلّا بالإشارة فقيل له في منامه أن سرّ

⁸⁰ Buradaki kelimesi zaid görünüyor. Doğrusu كالكرة والحردلة şeklinde olmalıdır.

إلى طنتدا، وبشره بحال يكون له. فسار هو وأخوه حسن من مكة إلى العراق، ودخل بغداد، وجمال في البلاد ثم عاد حسن إلى مكة وتأخر سندي السيد أحمد البدوي وبعده ثم لحقه وقدم مكة ولازم الصيام والقيام حتى كان يطوي أربعين يومًا لا يتناول فيها طعامًا ولا شرابًا، وفي أكثر أوقاته يكون شاخصًا ببصره إلى السماء وقد صارت عيناه تتوقدان كالجمرة، ثم صار من مكة وقصد مصر ونزل بناحية طنتدا وأكثر من الصباح ليلاً ونهارًا وأقام بعد ذلك بطنندا إلى أن مات بها رضي الله عنه ونفعنا ببركاته. وأمدنا الله بمدده ومدد أبيه وجده، وأصله ومشايخه ومن أخذ عنه وعنهم وكان وفاته رضي الله عنه يوم الثلاثاء ثاني عشرين شهر ربيع الأول الذي هو شهر السنة الست مائة وخمس وسبعين خلت من هجرة، له المجد والشرف صلى الله عليه وسلم.

ثم المأمول من همة كل من وقف على هذه الإجازة الأحمدية البدوية من الملوك والوزراء والأمرء وأرباب الدولة وأرباب الأقدام والأشراف والسادات والعلماء الأعلام والنقباء الأشراف الفخام وأرباب الطرق العلية الكرام من الخلفاء والنجباء والنقباء والمسلكين والسالكين وأرباب القضاء والفتاوى من كل وجهة ومكان أن يعمل بمهذه الوصية التامة، وأن يعامل المجاز بمهذه الإجازة الشريفة الأحمدية البدوية؛ أعني به الشيخ محمد شوقي المومى إليه بالإكرام والاحترام والتوقير والتعظيم، وأن يقوم بمساعدته ويتفرغ لإسعافه وقضاء حاجته وقبول شفاعته والأخذ بيده، وأن يمنع عنه من يتعرض له أو يشوش عليه كرامة شيخه الأستاذ الأعظم سيدنا أحمد البدوي، نفعنا الله به وأمدنا الله بمدده وبفيوضاته وبمن اندرج بمهذه الإجازة الشريفة من السلاسل الشريفة.

حرر وجرى في الثامن شهر شوال المكرم والذي هو من شهر سنة الألف وثلث مائة وثمانية وعشرين من هجرة من له المجد والشرف صلى الله عليه وسلم والحمد لله رب العالمين.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لوليته، والصلاة والسلام على نبيه وآله وبعده، فقد أذنت وأجزت ولدي القلبي، حامل هذه الإجازة الشريفة الأحمدية البدوية خليفتي السيد الشيخ محمد شوقي أفندي بن المرحوم الحاج حسيب أفندي الإسلامبولي بجميع ما حوته هذه الإجازة الشريفة، وتصديقًا لذلك حررت عليها هذه العبارة، ودعوت للمجاز بالتوفيق.

23 شوال 1328

كتبه الفقير پوستنشين دركاه إستاوروز البدوي السيد محمد سعيد الحسيني، عن سالة الإمام علي زين العابدين.

ابن زين العابدين محمد سعيد

D. İCÂZETNÂME'NİN TERCÜMESİ

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla.

Kullarına üstünlükle ihsanda bulunan, Aziz Kitab'ında; *"Sözünde Allah'tan daha sâdık olan kimdir?"*⁸¹ Allâh'la ahidleştiğinizde sözünüzü tutun, onu sağlamlaştırıldıktan sonra iman ahdini bozmayın. Size kefil olarak Allah yetmişti"⁸² buyuran Allâh'a hamdolsun.

Salât ve selam, vücud bulmuş insanın hakikati ve onu müşahede eden ashabın dolunayı olan efendimiz Muhammed'in, ailesinin, yüce ashabının, ulu halifelerinin ve bir ihsanla daima onlara tabi olanların üzerine olsun.

Ahmedî hazretten kurb esintileri estikçe dallar yere kapandı; o esinti nebevî hazrete müştakları arttırdı; gayb ve cömertlik hazinelerinden feyzan eden yağmuru taşıdı; yağmurun karaltısı hâdis ve mevcut olan üzerine yayıldı. İnâyet ve siyâdet ehlinin nefislerinin arzında saâdet nuru neşv ü nema buldukça onlar maksuda ulaştılar.

İmdi Tarikat-i Ahmediyye büyük şöhreti ve açık burhanı ile ortaya çıktığında dalâlette olanlar bu tarikatle hidayete erişirler; salıklar maksatlarının zirvesine onunla ulaşırlar; mukarrebler onun kitabının müşâhadesiyle dopdolu olurlar; hayırda yarışanlar, onun misk kokulu mühürlenmiş saf içeceğinden içmek için yarışır; mübtelalar, bu yolun mücerred zatlarının konuşmalarına düşkün olurlar.

Allah'a götüren en mükemmel vesile olması ve bununla Allah'ın bahsettiği en büyük fazilete nail olunması için tarikat-i Ahmediyye'de sülûk etmeyi ve Ahmedi tarikat ehline en güzel bir şekilde katılmayı; teferruatta ve bütünde onun ehline uymayı arzu edenlerden biri de şeyh, salih, fazıl, muteber, itikatlî, takvaya, güzel süluka, ibadete ve itaata muvaffak, Hanefî mezhebinden Seyyid Muhammed Şevki b. Hacı Muhammed Hasîb İslambolî'dir. Sözü geçen bu şeyh-i mürid, sıdk ve ahit elbiseleriyle süslenmiş olarak, şeyhimiz, Allah Teâlâ'ya irşad edenimiz, hasib, nesib, şerif, Alevî, kutb-ı nebevî, mahlukatın suya kandığı deniz,

⁸¹ Nisâ 4/ 122.

⁸² *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed Bedevî ve Ahmed-i Rifâî'de* hilâfet merasiminde bu âyetin (Nahl 16/ 91) okunmasından sonra Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin şu nutkunun okunduğu belirtilmiştir: سبقت كل طريق كنت اعرفه الا طريقا ياذني بحبكمو [Bana ezâ veren muhabbet tarikiniz dışında bildiğim bütün tarikleri geçtim.], s. 12b.

Ebü'l-Abbâs, seyyidim, senedim Ahmed el-Bedevî *kaddesallâhu sırrahu'l-alînin* tarikatına dahil olmayı, ahd almayı⁸³ ve zikir telkinini benden talep etmiştir.

Ben de Allah Teâlâ'dan istihare ettim. Berekat feyzini dileyerek sıkıntı içinde olanı himaye edene (el-Müçîr) sığınan ve Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin mucizeler sahibi dedesiyle haşrolunmayı dileyen mahrum kalmaz. Bu konuda sağlam bir görüşe dayandıktan sonra ondan ahd aldım, zikir telkin ettim ve onu halife tayin ettim.

Ben Azze Şânühû'nun fakiri, Âsitâne-i Aliyye'deki Ahmedî-Bedevî seccâdenin şeyhi, mahlukatın rabbinin her türlü afet ve beladan himaye edip koruduğu Âsitâne-i Aliyye mahallerinden olan Beylerbeyi'nde, İstavroz'da bulunan Bedevî Dergâh-ı Şerif'i şeyhi, dervişânın hâdimi Seyyid Muhammed Saîd el-Ca'ferî el-Hüseynî'yim. Merhum, makbul, hasib, nesib, alim, âmil, fâzıl, Âl-i Resûl sülalesinden, Alevî ırkdan, Kâzımî nurdan, Fâtımî, Rızavî, Mûsevî, Hüseyinî kişi, tahir olan Ca'ferî nesebden, Rifâî seccadesi şeyhi, Humus Sancağı'ndaki Hüseyinî Dergâhu şeyhi, fâzıl, seyyid, şerif Arslan Zihni'nin oğluyum. O yukarıda zikri geçen dergâhta medfun şeyh, şerif, edib, seyyid Ali Pak'ın oğlu; o şerif, emir, Muhammed el-Ca'ferî, el-Hâdî'nin oğlu; o seyyid, emir Nâsrüddîn el-Adâvî'nin oğlu; o seyyid, şerif Hüseyin'in oğlu; o seyyid, şerif Ali'nin oğlu; o seyyid, şerif Muhammed Sâdık'ın oğlu; o seyyid, şerif, edib Nâsrüddîn'in oğlu; o âlim, fâzıl, el-Ca'ferî, el-Hâdî, seyyid, şerif Muhammed Sabbâğ ez-Zekî'nin oğlu; o seyyid, şerif Ahmed'in oğlu; o şerif, emîr Muhammed'in oğlu; o şerif İlyas'ın oğlu; o seyyid, şerif Nûrullah'ın oğlu; o seyyid, şerif Ca'fer'in oğlu; o seyyid, şerif, edib Ca'fer'in oğlu; o seyyid, şerif Mahmud'un oğlu; o seyyid, şerif Hızır'ın oğlu; o seyyid şerif İbrahim'in oğlu; o seyyid, şerif Hüseyin'in oğlu; o seyyid, şerif, emir İlyas el-İrâkî'nin oğlu; o seyyid, şerif Ali'nin oğlu; o seyyid, şerif, edib Hüseyin'in oğlu; o seyyid, şerif Ey-yûb'un oğlu; o seyyid, şerif Zeynelâbidin'in oğlu; o seyyid, şerif Muhammed Ebû Bekr'in oğlu; o seyyid, şerif Ebü'l-Kasım Abdullah'ın oğlu; o seyyid, şerif Muhammed Nâzûk'un oğlu; o seyyid, şerif Abdullah'ın oğlu; o seyyid, şerif Ali'nin oğlu; o seyyid, şerif Ebü'l-Fazl Ca'fer ez-Zekî'nin oğlu; o İmam Ali en-Nakî el-Hâdî'nin

⁸³ Hilafet merasimin'de biât âyetinin (Fetih, 48/ 10) okunduğu mahalde Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin şu nutku okunur: فان رضيتم فيا عزي وشاق والله ايتيم فمعه ارجوه غيركمو [Eğer râzî olursanız başım gözüm üstüne. Geri durursanız vallâhi ben sizden başkasını O'ndan isterim.] Bkz. *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed-i Bedevî ve Ahmed-i Rifâî*, v. 12b.

oğlu; o İmâm Muhammed et-Takî el-Cevad'ın oğlu; o İmâm Ali er-Rızâ'nın oğlu; o İmâm Mûsâ Kâzım'ın oğlu; o İmâm Ca'fer es-Sâdık'ın oğlu; o İmâm Muhammed Bâkır'ın oğlu; o İmâm Ali Zeynelâbidin'in oğlu; o Kerbela şehidi İmâm Hüseyin'in oğlu; o İmâm, galip aslan, isabet eden ok, Betül'ün zevcesi, hazret-i fahr-i enbiya Resûl'ün amcasının oğlu, efendimiz, mü'minlerin emiri Ali'nin oğlu; o Ebû Talib'in oğlu; o Abdülmuttalib'in oğlu; o Haşim'in oğludur. Allah bizi ve diğer müslümanları onların bereketleriyle tekrar tekrar bereketlendirsın. Ve onların arasında, peygamberlerin efendisi ve günahkarların şefaathçisi olan dedeleri Muhammed sallallâhu aleyhi vesellemin sancağı altında bizi haşretsin.

Adı geçen Muhammed Şevki'ye, şerefli, kırmızı Ahmedî hırkayı giymesine, hilafet vermesine, nükebâdan ehil gördüklerine⁸⁴ şed kuşatmasına, müridlerin ahidlerini almasına, kırmızı hırka giydirmesine, Ahmedî seccadeye halife tayin etmesine, vechiyyet-i seniyye sancakları altında yürümesine, bu iş için ehil gördüğü kimselerden, şartlı şartsız seçip dileyen kişiye, hayır ve kurtuluşundan, seçiminden emin olduktan sonra vecd alameti göstermesine, Ahmedî dervişler için Pazartesi ve Cuma geceleri zikir ve hayrat meclisleri açmasına izin verdim.

Ona daima edepli olmayı, tahammülü, tevazuyu, dervişlere hizmeti ve dervişlere ve müridana usûlünce nazar etmeyi vasiyet ettim. Kendisine vasiyet ettiğim şekliyle O'ndan sakınanı iki cihanda da kurtuluşa erdiren takvayı, ahd aldığı kimseye ve müridine tavsiye etmesini vasiyet ettim.⁸⁵ Çünkü takva bütün

⁸⁴ Hilafet merasiminde rehber hilafet namzedini huzura getirip selamlama yaptıktan sonra "Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz Allah iştir ve görür" (Nisâ 4/58) âyetini okur. Akabinde Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin şu nutkunu söyler: امرغ مع الخدين ذلا بالتراب عسى ان تقليوب وترضون عبيدكم

⁸⁵ Hilafet merasiminde şeyh efendi halifenin başındaki şemleyi çözüp onu posta iclas ettirmeden önce şu duayı okur: الحمد لله الذى خلق آدم بقدرته وجعله خليفة في الارض بحكمته وارسل جبرائيل عليه السلام شد وسط النبي عليه وسلم بعد ما اخذ العهد عليه ووصاه على الامر بالمعروف والنهي عن المنكر واكداه عليه. ايها الناس شدو اوصيكم في سبيل الله للجهاد والطاعة والعبادة ورضاء الله تعالى ولا حكام الشريعة والطريقة من الامام والنواهي والاحكام الالهى واعلموا ان الصراط عقبة لا يقطعها الا الفتيان وكل كريم صادق السان وعلموا رحمكم الله ان الخلافة خايطة شريفة ورايطة نظيفة وهي شعاري واشعار الانبياء والمرسلين من قبل واثار الانبياء والاولياء والمتقين من بعدى وانا الفتا واين الفتا واخو الفتا وابو الفتا قال الله تعالى يا ايها الذين امنوا اصبروا وصابروا ورايطوا واتقوا الله لعلكم تفلحون وقال رسول الله صل الله عليه وسلم الشريعة اقوالى والطريقة احوالى والحقيقة احوالى والمعرفة رأس مالى صدق رسول الله سبحانه ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين الفاحة [Kudretiyale Adem'i yaratan ve hikmetiyle onu yeryüzünde halife kılan; ahd aldıktan sonra Nebî aleyhisselâmın beline şed bağlayan Cebrâil aleyhisselâmı gönderen Allah'a hamd olsun. O bana emirlere uymayı ve yasaklardan kaçınmayı vasiyet etti. Ey insanlar, Allah yolunda cihat, taat, ibadet için ve Allah Teâlâ'nın rızası için size tavsiye ettiklerime koşun! Şeriat ve tarikat hükümleri emirler ve nehiyeler cümlesinden ve ilâhî ahkamdandırlar. Biliniz ki sırat sadece fityanın ve doğru sözlü cömertle-

işlerin başı ve bütün hayırların toplamıdır. Takva, küçükleri hariç, büyük günahlardan ve çirkinliklerden uzak durarak kurtuluşa eren bütün ümmetlere Allah'ın vasiyetidir. Allah Sübhanehû ve Teâlâ Nebîsine, Mustafasına inzal ettiğinde buyurdu ki: 'Sizden önce kendilerine kitap verilenlere de size de 'Allah'a ihtimam göstermenizi' vasiyet etmiştik'.

Bunu kabulünden sonra onu Ahmediyye tarikatinde halife tayin ettim. Ondand ahd aldım; zikir telkin ettim ve onunla biatlaştım. İstedığı ve seçtiği kimseye, bana icâzet verip mezun kılan şeyhim, üstadım ve mürşidim adına icâzet vermesi hususunda ona izin verdim.

Bana seyr ü süluk ettirip terbiye etmiş, benimle biatlaşmış, halife tayin ederek bana hırka giydirmiş olan şeyhim, Alpazar köyünde doğup İstanbul'a yerleşmiş olan seyyid Hüseyin b. seyyid Ali b. seyyid Hüseyin'dir. O da kendisine seyr ü süluk ettirip icâzet veren, biatlaşıp kendisini halife tayin eden, Kıbrıs'ta doğup İstanbul'u vatan edinmiş, şeyhi, üstadı ve mürşidi seyyid, hacı Muhammed Hilmi Osman'dan ve onun vefatından sonra, kendisine icâzet veren Konstantiniyye sakinlerinden, tarikat-i Ahmediyye halifesi seyyid, şeyh, hacı Ahmed Niyâzî b. seyyid Muhammed'den; her ikisi de seccade-i Ahmediyye şeyhi seyyid, hacı İbrâhim Edhem Selâm el-İslâmbolî'den tarikati aldılar. O da şeyhi seyyid, şeyh, hacı Ali er-Rûmî'den; o da şeyhi ve üstadı, Konstantiniyye sakinlerinden Ahmedî halifesi, seyyid, şeyh İbrahim Edhem'den aldı. Ethem de şeyhi, hocası Ahmedî halifesi, şeyh Mustafa Safvetî el-İslâmbolî'den ahd, hırka-i şerif, zikir telkini ve bütün zikirler için izin aldı. O da şeyhi ve hocası, Ahmedî halifesi, şeyh, hacı Ali er-Rûmî'den aldı. O da şeyhi ve hocası, salih kimselerin soyundan, efendimiz, mevlamız şerefli Ahmedî makamın nâzırı ve halifesi, şeyh Zeynelâbidin Abdülvehhâb Ahmed'den aldı. O da salih kimselerin soyundan olan babası, şerefli Ahmedî makam halife-

rin katettiği bir geçittir. Biliniz ki Allah size hilâfeti, şerefli bir nişan ve temiz bir râbıta olarak başışladı. O benim şîârım ve önceki nebî ve mürsellerin şîârı ve nebilerin ve benden sonra velilerin ve muttakilerin izleridir. Ben fetâyım ve ibnü'l-fetâyım ve ehu'l-fetâyım ve ebü'l-fetâyım. Allah Teâlâ buyurdu: "Ey iman edenler sabredin; (düşman karşısında) sebat gösterin; (cihad için) hazırlıklı ve uyanık bulunun ve Allah'tan korkun ki başarıya erişebilirsiniz." Resûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem buyurdu: Şeriat sözlerim, tarikat fiillerim, hakikat hallerim ve marifet re's-i malımdır. Resûlullâh doğru söyledi. Senin izzet sahibi Rabbin onların vasıflandırmalarından münezzehtir. Ve gönderilen peygamberlere selâm olsun. Alemlerin Rabbına hamdolsun. el-Fâtiha." Bkz. *Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed-i Bedevî ve Ahmed-i Rifâî*, v. 17b.

si, şeyh Sâlih Hamûde'den aldı. O da salih veliler soyundan olan babası ve şeyhi şeyh Abdülkerim el-Halife'den aldı. O da şeyhi, hocası ve babası, efendimiz, şeyh Zeynelâbidin Abdülmecid el-Halife'den aldı. O da şeyhi ve babası, şeyh Abdülkerim'den aldı. O da babası, şeyh Şemsüddin Abdülvehhab'dan aldı. O da tarikat ehlinin hallerine vakıf olan şeyh Salim'den aldı. O da halim selim tabiatlı şeyh Zeynüddin Abdülkerim'den aldı. O da şeyh Şihabüddin'den aldı. O da babası şeyh Şemsüddin'den aldı. O da babası Şeyh Ali Nureddin'den; o da kardeşi, şeyh Zeynüddin Abdürrahman'dan aldı. O da kardeşi, kıdemli kişi, hal, makam ve kesintisiz ihsanlar sahibi, dervişleri ve ailesini terbiye eden, Allah'ı arif hazret, efendim, şeyh Abdülmüteal'den aldı. O da hocası ve en büyük sığınağı, kutuplar kutbu, muhabbet ehlinin imamı, karada ve denizde kendisine seslenildiğinde icabet eden, nebevî kutup, seyyid, şerif, Alevî, Ebü'l-Abbas, efendimiz, Seyyid Ahmed el-Bedevî'den aldı. Allah onların sırrını takdis etsin ve şefaatlarna bizi nâil eylesin. O da şeyh Abdülcelil'den; o da şeyh Abdülhamid'den; o da şeyh Ebü'l-Hasan Ali b. Abdürrezzak el-Endelüsî'den; o da şeyh Abdülkuddus'ten, o da şeyh Muhammed Ebû Yûsuf el-Mağribî, el-Fâsî'den, o da şeyh Şihabüddin Ahmed et-Tebrizî'den; o da şeyh Habib el-Acemî'den; o da şeyh Ebû Said Hasen el-Basrî'den, o da en büyük şeyh ve en büyük imam, kınından çıkmış Allah'ın kılıcı, Fahr-i enbiya olan peygamberin amcasının oğlu, doğunun ve batının süvarisi, ilim şehrinin kapısı, cömertlik ve hilim madeni, acayıplıklara mazhar, taburları dağıtan, Benî Galib aslanı, efendimiz, mü'minlerin emiri Ali b. Ebû Tâlib *kerremallâhu vechehû ve radıyal-lâhu anhdan*; o da amcası Evvelinin ve Ahirinin ve muttakilerin seyyidi, alemlerin Rabbî'nin elçisi, nebîlerin hâtemi, mukarreblerin sultanı ve bütün yaratılmışların en hayırlısı, cömertlik ve iyilik madeni, efendimiz, Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib *sallallâhu aleyhi ve selemden* aldı.

Halifem şeyh Muhammed b. Bekr'e kırmızı Ahmedî Bedevî hırkayı giydirdim. Erkek ve kadın seçtiklerinden doğruluk, ehliyet ve liyâkat sahibi gördüğüne hırka giydirmeye izin verdim; tıpkı şeyhim ve mürşidim şeyh Hüseyin Hıfzı'nın bana giydirdiği gibi. O da şeyhi Muhammed Hilmi ve şeyh Ahmed Niyazî'den; o ikisi, her ikisinin de şeyhi seyyid, şeyh İbrahim Edhem Selamî'den; o da şeyhi, şeyh Zeynelabidin Abdülvehhab'dan; o da şeyhi, şeyh Ahmed Halife'den; o da şeyhi şeyh Salih Hamude'den; o da şeyhi, şeyh Abdülkerim'den; o da şeyhi, hocası ve

babası, şeyh Abdülmecid'den; o da şeyhi ve babası Abdülkerim'den; o da şeyhi, şeyh Şemseddin Abdülvehhab'dan; o da şeyhi, şeyh Salim'den; o da şeyhi şeyh Zeynüddin Abdülkerim'den; o da şeyhi şeyh Ahmed Şihabüddin'den; o da şeyhi, şeyh Şemsüddin'den; o da şeyhi, şeyh Nureddin'den; o da şeyhi, şeyh Zeyn Abdür-rahman'dan; o da şeyhi ve kardeşi, uzun ömürlü, ârif-i billah, şeyh, seyyid Abdül-müteal'den; o da şeyh-i a'zamı, kutbü'l-aktab, kutbü'n-nebevî, efendimiz, seyyid, şerif, Alevî, Ahmed el-Bedevî'den *Allah onların sırlarını takdis etsin*; o da şeyhi, şeyh Abdülcelil'den; o da şeyhi, şeyh Abdülhamid'den; o da şeyhi Ebû'l-Hasen'den; o da şeyhi, şeyh Abdürrezzak'tan; o da şeyhi Abdülkuddus'den; o da şeyhi, şeyh Muhammed Ebû Yûsuf el-Mağribî'den; o da şeyhi Şihabüddin Ahmed et-Tebrizî'den; o da şeyhi, şeyh Habib el-Acemî'den, o da şeyhi, şeyh Ebû Said Hasen el-Basrî'den; o da sahabenin büyüklerinden biri olan İmran b. Husayn'dan; o da İmamü'l-a'zam, Resûlullâh *sallallâhu Teâlâ aleyhi vesellemin* hizmetkârı ve bütün memleketlerdeki meşâyihin şeyhi Enes b. Mâlik *radıyallâhu anhdan*; o da peygamberlerin efendisi ve nebilerin hâtemi olan bütün yaratılmışların en üstünü, efendimiz, Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib'den - Allah ona salat ve selam etsin ve onun şerefini, tazim edilmesini, yüceltilmesini ziyade eylesin - giydi.

Seyyid Ahmed el-Bedevî *radıyallâhu anhdan* nesebine gelince; o Ahmed b. Ali b. İbrahim b. Muhammed b. Ebû Bekir b. İsmail b. Ömer b. Ali b. Osman b. Hüseyin b. Muhammed b. Mûsâ b. Yahya b. İsâ b. Ali b. Muhammed b. Hasen Askerî b. Ca'fer b. Ali Rızâ b. Mûsâ Kâzım b. Ca'fer Sâdık b. Muhammed Bâkır b. Ali Zeynelabidin b. Hüseyin b. Ali *kerramallâhu vecchê ve radıyallâhu anh* b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenaf b. Kusay b. Kilâb b. Mürre b. Ka'b b. Lüeyy b. Galib b. Fihri b. Mâlik b. Nadr b. Kinâne b. Huzeyme b. Müdrike b. İlyas b. Nadr b. Nizar b. Mead b. Adnan; en yakın dedesi Abdülmuttalib'de Nebî *sallallâhu aleyhi veselleme* ulaşır. O en şerefli unsurdan inkişaf etti ve neşv ü nema buldu. Kökü sabit ve dalları semada olan güzel ve mübarek bir ağaçtan dallara ayrıldı. O, yüce kâsesi kınanmaktan münezze olan hasibdir.⁸⁶ Ve şerefli nesebi, her türlü övgüyü istiap eden nesibdir. Hünerli, erdemli kişinin bu konu hakkındaki şu sözü doğrudur: Allah'ın, parlayan güneşten bir nur ve tan yerinden sütunlar giydirdiği bir nesebtir.

⁸⁶ Nesebi kötülemek ve 'kâse, kadeh' anlamına gelen 'كأس' kadh kökü bu cümlede her iki anlamda da kullanılmıştır.

Şerefli Ahmedî bir nesebdir o. Bu konuda kim şüpheye düştüyse uzaklaştırlardan oldu. Şüphe etmeden onların salimler olduğunu kabul eden ise hatırı sayılanlardan oldu. Bu soyda güzellik, takva ve cömertliği haiz efendilik hâsiyyetlerinden başka bir şey yoktur.

Efendim Ahmed el-Bedevî *radıyallâhu anh* kırmızı hurka giyerek dedesi *Sallallâhu aleyhi ve selleme* tabi oldu. Nitekim Câbir b. Abdullah *radıyallâhu anhdan* rivayet olunmuştur: Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve selemin* bayramlarda ve Cuma günleri giydiği kırmızı bir elbisesi vardı. *Sahîh*'de Berâ b. Azib *radıyallâhu anhdan* nakledilmiştir: "Kırmızı elbise üzerine ensesinden siyah saçı dökülen Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellemden* daha güzel bir kimse görmedim".⁸⁷ *Hayâtü Hayavâni's-Suğrâ'* nun Ayn harfinde hâlis renk hakkındaki konuşmada şöyle geçmektedir: Resûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Mekke'nin fethinde Benî Süleym'in sancağını diğer sancakların önüne geçirdi.⁸⁸

Üstad *radıyallâhu anhnın* kerametlerine gelince, sayılamayacak, hesap edilemeyecek, sonu gelmeyecek, araştırılmayacak kadar çoktur. Bunlardan biri Ahmedî Mevlid-i Şerif'dir ki asrımızda devam eden şöhreti sebebiyle izahtan vârestedir.

Bir kerameti de; oğlu Frenkler'e esir düşmüş bir kadının Seyyid Ahmed el-Bedevî'ye sığınması ve göz açıp kapanıncaya kadar prangaları içindeki oğlunu kadına getirmesidir. İnsanlar bu hadiseye şahit oldular.

Bir kerameti şudur; Kırbasında süt olan bir adam ona uğradı. Seyyid Ahmed el-Bedevî'nin işaretleriyle kırba adamın elinden düştü. Dökülen sütün içinden şişmiş bir yılan çıktı. Adamın yilandan haberi yoktu ve bunu Seyyid Bedevî'ye söylememişti.

⁸⁷ Tirmizî, "Menâkıb", 8; "Libas", 4; Nesâî, "Zinet", 59; İbn Hanbel, c. IV, 290, 295, 300, 303. Aynı mealdeki hadis-i şerif, farklı lafızlarla şu kaynaklarda da yer almaktadır: Müslim, "Fedâil", 92; Ebû Dâvud, "Tercüül", 9; Tirmizî, "Edeb", 47. Kırmızı hurka ile ilgili bir diğer rivâyet için bkz. Dârimî, "Mukaddime", 10; "Mehtaplı bir gecede Resûlullah'ı (s.a.v.) gördüm; üzerinde kırmızı bir hurka vardı. Bir aya bir de ona baktım; benim nazarımda o aydan daha güzeldi."

⁸⁸ Rivâyetin tam metni şöyledir: Demîrî nakleder ki; 'Resûlullah (s.a.v.) Mekke'nin fethi günü Benî Süleym'in kırmızı sancağını sancakların önüne geçirmiştir'. Bkz. Ebû'l-Beka Kemâleddin Muhammed b. Mûsâ b. İsa Demîrî, *Hayâtü'l-hayevâni'l-kübrâ*, Birlikte: Zekeriyâ b. Muhammed b. Mahmûd el-Kazvîni, *Acâibü'l-mahlûkât ve'l-hayevânât ve garâibü'l-mevcûdât*, Kahire: Matbaa-i Mustafa Muhammed, 1937, s. 109-110.

Şeyhülislam İbn-i Hacer *Tabakat'*ında ondan şöyle bahsetti: - Bereketi her yere yayılsın ve Allah bizi onun şefaatinde faydalandırsın - Seyyid Ahmed el-Bedevî çocukluğu hakkında sekiz söz söyledi.

İlki; bir yaşındayken rüzgar meleşiydi. İkincisi yine bir yaşında iken rüzgara hükmeden bir melekti. Onların uçan cinler olduğu söylenmiştir. Üçüncüsü; üç yaşının başından sonuna kadar tek abdest ile geçirdi. Dördüncüsü hakkında şöyle dedi; Elime yani kucağıma bir elma düştü. Onu yemeden duraksadım. Bir ses geldi: 'Ahmed onu ye! O bizim sana cennetten hediyemizdir'. Elmanın tamamını yemek istedim. İkinci kez ses geldi; 'Yarisını ye, yarisını bırak!' Şayet onun tamamını yeseydim bundan sonra hiç kimseye kutbiyyet kalmazdı. Onun yarisını yedim. Ölü ve diri olarak kutbiyyetin yarisı benim velâyetim altındadır.

Beşincisi şudur: Beş yaşında iken müridimi şekvetten saadete, cehennemden cennete döndürürdüm. Altıncısı: Altı yaşında iken Allah'ın vüsatından iğne deliği kadarı bana açılınca duran şeyi hareket ettirir; hareket eden şeyi durdurur hâle geldim. Yedincisi; Yedi yaşına geldiğimde dünya, elimde dilediğim gibi çevirdiğim bir top veya hardal tanesi haline gelmişti. Sekizincisi onun şu sözüdür: Ben ve kardeşim Abdülkadir muhabbette biriz.

Başka bir şey söylemedi. Bu büyük bir hususiyettir. Allah bizi onun berekâtından faydalandırsın. Âmin.

Kerametleri ya da onlardan biri hakkında daha derin bilgi sahibi olmak isteyen kimse kitaplara, neseb kitaplarına ve bunlar dışında muhtelif kitaplara başvursun. Burada bu kadarı kâfidir. Sözlerin kifayet etmeyeceğine işaret vardır. Allah ondan razı olsun ve berekâtından bizi faydalandırsın ve onun himmetinden bizi mahrum etmesin.

Ahmed el-Bedevî yüce sırrı takdis olunsun ve bereketi her yere yayılsın semâiline gelince; baldırları kalınca, kolları uzun, çehresi büyük, gözleri sürmeli, uzun boylu, buğday tenli idi. Yüzünde su çiçeğinden kaynaklanan üç tane nokta vardı; biri sağında, ikisi solundaydı. Doğan burunlu idi. Burnunun her iki yanından mercimekten küçük birer ben vardı. İki gözünün arasında bir yara izi vardı; Mekke'de iken kardeşi Hüseyin'in oğlu Mûsâ onu yüz üstü düşürerek yaralamıştı. Küçük yaşlardan beri iki kat yaşmağı ve sarığı başından eksik olmazdı. Kur'ân'ı ezberledi. Veleh hali kendisinde belirinceye kadar Şâfiî radiyallâhu anh

mezhebi üzere ilim ile meşgul oldu. Bu hal onu fersiz bıraktı. Bir elbise ya da imâme giydiğinde ne yıkamak ne de başka bir nedenden ötürü onu üzerinden çıkarmazdı. Öyle ki epriyip gider onu başka bir elbise ile değiştirdi.

Her mevlidde efendimiz Şeyhü'l-Halife'nin giydiği imâme bizzat Şeyh'e ait olan imâmedir. Kıp kırmızı yünden hırka ise üstâd-ı a'zam olan Seyyid Abdül-müteâl radiyallâhu anhun giysisidir. Efendim Ahmed el-Bedevî radiyallâhu anh der ki: Rabbimin izzetiyle benim su yolum bahr-i muhiti deveran eder. Dünya çeşmelerinin suyu kesilse, benim çeşmemin suyu tükenmez.⁸⁹ Umumiyetle yaşamaklı olmasından dolayı Bedevî olarak tanındı. Kızkardeşi ona evlenmesini ima ettiğinde bundan kaçındı. Kitaplarla ve Kur'ân'la meşgul oldu. Mekke'de yiğitliği ile meşhurdur; bu yüzden 'Attab' ve 'Gazban' diye isimlendirildi. Sonra kendisine bir hal sâri oldu; ahvali değişti, insanlardan uzaklaştı, suskunluğa sarıldı. Sadece işaretle konuşuyordu. Uykusunda kendisine 'Tanta'ya git' denildi ve olacak olan durum ona müjdelendi. Kardeşi Hasan'la beraber Mekke'den Irak'a gittiler. Bağdat'a geldi ve beldelerinde dolaştı. Hasan Mekke'ye geri döndü; dayanağım Seyyid Ahmed el-Bedevî ise dönmeyi erteledi. Daha sonra ona yetişti ve Mekke'ye geldi. Kırk gün boyunca oruca ve uykusuzluğa sarıldı; ne yiyor ne de içiyordu. Vaktinin çoğunu gözlerini semaya dikerek geçiriyordu. İki gözü de kor gibi yanıyordu. Sonra Mekke'yi bıraktı, Mısır'a yöneldi ve Tantida bölgesine geldi. Gece gündüz haykırışları çoktu. Vefât edinceye kadar Tantida'da kaldı. Allah ondan razı olsun ve bizi onun berekâtından faydalandırsın. Allah, onun, babasının ve ceddinin, soyunun, şeyhlerinin, ondan ve onlardan ahzedenlerin himmetiyle bize imdâd eylesin. Radiyallâhu anhun vefâtı, asalet ve şeref sahibi Sallallâhu aleyhi vesellemin hicretinin 675. senesi Rebülevvel ayının 12. Salı günüdür.

Binâenaleyh, melikler, vezirler, emirler, devlet erbabı, önderler, şerifler, seyyidler, ileri gelen alimler, ulu, şerefli nakibler, hulefâ, nücebâ, nükebâ, rehberler ve sâliklerden olan şerefli Turuk-ı Âliye erbabından ve her yönden ve her bakımdan hüküm ve fetva sahiplerinden, bu Ahmedî Bedevî icâzete vakıf olan her kişiden beklenen; bu tam vasiyete göre davranmaları ve bu şerefli Ahmedî-Bedevî icâzeyi alana - yani Şeyh Muhammed Şevki'ye -ikram, ihtiram ve ta-

⁸⁹ Abdülvehhâb Şa'rânî, *Levâkihu'l-envâr fi tabakâti'l-ahyâr*, Kahire 1952, s. 160. Seyyid Bedevî'nin bu sözünün açıklaması için bkz. Ahmed Muhammed Hicâb, *el-İzz ve'l-ittibâr, ârâ' fi hayâti's-Seyyid el-Bedevî ed-dünyeviyye ve hayâtihi'l-berzahiyeye*, Kahire 1978, s. 157-58.

zimle muamele etmeleri, Şeyh Muhammed Şevki'nin yardımının geçerli olması, himmeti ile işin tamamlanması, ihtiyacının giderilmesi, şefaatinin ve ahz-ı yedinin kabul olunması, kendisine taarruz edenlerin ve aleyhinde kışkırtanların, şeyhi üstâd-ı a'zam, efendim Ahmed el-Bedevî'ye hürmeten men edilmesidir. Allah ondan faydalandırsın. Onun füyûzâtı ile ve şerefli silsilelerden gelen bu icâze-i şerîfeye dahil olanların füyûzâtı ile bize imdâd eylesin.

Bu icâze, asalet ve şeref sahibi Sallallâhu aleyhi vesellemin hicretinin 1328. yılının Şevval-i mükerrerem ayının sekizinde yazıldı ve yürürlüğe girdi. Hamd alemlerin Rabbi olan Allâh'adır.

Bismillâhirrahmânirrahim

Hamd Allah'adır. Ve Salât ve selâm O'nun Nebî'si ve Âli'nin üzerine olsun. Veled-i kalbim, söz konusu Ahmedî Bedevî icâzetin hâmile, halifem, seyyid, şerîf Muhammed Şevki b. merhum Hasib Efendi el-İslambolî'ye, bu icâze-i şerîfede derc olunmuş bütün hususlarda, izin ve icâzet verdim. İcâze-i şerîfeyi tasdik etmek üzere bu ibareyi yazdım. İcâzet sahibinin muvaffakiyeti için dua ederim.

Ketebehû fakir Postnişîn-i Dergâh-ı İstavroz el-Bedevî Seyyid Muhammed Said el-Hüseynî an sülâlet-i İmam Ali Zeynelâbidin. 23 Şevvâl 1328 (1911)

Mühür: İbnü Zeynelâbidin Muhammed Said

Kaynakça

Abdurrahman b. Şeyh Hüseyin el-Üveysî eş-Şâfiî el-Halebî el-Hüseynî, *Nühbetün min a'lâmi Halebi's-şehabâ min enbiyâ ve ulemâ ve evliyâ*, Dârü't-Türâs, Halep 2003.

Abdülvehhâb Şa'rânî, *Levâkihu'l-envâr fi tabakâti'l-ahyâr*, Kahire 1952.

Abdülbâkî Gölpınarlı, *Tasavvufun Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İnkılap ve Aka, İstanbul 1977.

Ahmed Muhammed Hicâb, *el-İzz ve'l-itibâr, ârâ' fi hayâti's-Seyyid el-Bedevid-dünyevîyye ve hayâtihi'l-berzahîyye*, Kahire 1978.

Ahmed İzzeddin Abdullah Halef, *Sîretü's-Seyyid Ahmed el-Bedevid*, el-Mektebetü'l-Ezherîyyetü li't-türâs, Kahire, t.y.

Ahmed Yaşar Ocak, "Fuat Köprülü, Sosyal Tarih Perspektifi ve Günümüz Türkiye'sinde Din ve Tasavvuf Tarihi Araştırmalarında Tarihin Saptırılması Problemi", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı: 3, 1997, s. 221-230.

Ali Nüreddin el-Halebî, *en-Nasîhatü'l-Alevîyye fi Beyâni Hüsni Tarîkatî's-Sadâti'l-Ahmediyye*, Slm. Ktp., Yahya Tevfik 192.

Baraz, Mehmed Rebîi Hatemî, *Teşrifât Meraklısı Beyzâde Takımının Oturduğu Bir Kibar Semt: Beylerbeyi*, I, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 1994.

Cemâleddin Server Revnakoğlu Arşivi, Slm. Ktp., zarf no: 94/1-23.

Derya Baş, *Seyyid Ahmed el-Bedevid, Tarîkatı ve İstanbul'da Bedevîlik*, Kitabevi Yay., İstanbul 2008.

Derya Baş, "Bedevîyye", *Ahîlik Ansiklopedisi*, I, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, s. 300-301.

Derya Baş, "Rifâiyye", *Ahîlik Ansiklopedisi*, II, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, s. 206-208.

Derya Baş, “Bedeviyye”, *Türkiye’de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*, İSAM Yay., İstanbul 2015.

Doğan Özlem, “Felsefî Hermönötiğe Geçiş Yolu Olarak Tarihselcilik”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, sayı: 40, s. 127-145.

Ebü’l-Bekâ Kemâleddin Muhammed b. Mûsâ b. İsa Demîrî, *Hayâtü’l-hayevânî’l-kübrâ*, Birlikte: Zekeriyyâ b. Muhammed b. Mahmûd el-Kazvînî, *Acâibü’l-mahlûkât ve’l-hayvânât ve garâibü’l-mevcûdât*, Matbaa-i Mustafa Muhammed, Kahire 1937.

Ebü’l-Fellâh Abdülhay İbnü’l-İmâd, *Şezerâtü’z-zehab fi ahbâri men zehab*, thk. Mahmud Arnaut, Abdülkadir Arnaut, Dâru İbn-i Kesir, Beyrut, c. V, 1986-1993.

Ebü’l-Feyz Muhammed Murtazâ el-Hüseynî el-Vâsîtî el-Hanefî ez-Zebîdî, *İkdü’l-cevheri’s-semîn fi’z-zikri ve turuki’l-ilbâs ve’t-telkîn*, yazma (fotokopi nüsha).

Fütüvvetnâme-i Şeyh Yâsin, Slm Ktp., Hacı Mahmud Efendi, no: 2532/1, 53 varak.

Fütüvvetnâme-i Tarîk-i Ahmed Bedevî ve Ahmed Rifâî, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Yazmaları, no: 06677/03, v. 11-18.

Hocazâde Ahmed Hilmi, *Hadikatü’l-Evliyâ’dan Pîr-i Tarikat Seyyid Ahmed el-Bedevî*, Şirket-i Mürettibiyye, İstanbul 1318.

Hüseyn Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, Slm. Ktp. Yazma Bağışlar 2305.

Hüseyn Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, I, yay. haz., Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, Sehâ Neşriyat, İstanbul 1990.

İbn İyâs, *Bedâiü’z-zuhûr fi vakâii’d-duhûr*, thk. Muhammed Mustafa, c. V (922 senesinden 928 senesine kadar) el-Hey’etü’l-Mısriyyeti’l-Âmme, 1404/1984.

Mehmed Nazmi Efendi, *Osmanlılar’da Tasavvufî Hayat, Hediye’ül-İhvân: Halvetîlik Örneği*, haz. Osman Türer, İnsan Yay., İstanbul 2005.

Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., 4. bs., İstanbul 1993.

Mehmed Kemâleddin Harîrîzâde, *Tibyânü Vesâilî'l-Hakayık fî Beyânî Selâsî-lî't-Tarâik*, "Ahmediye", Slm. Ktp., İbrahim Efendi 430.

Muhammed Hıfzı Veffâk, *Tercüme-i Menâkıb-ı Seyyid Ahmed el-Bedevisi*, Slm. Ktp., Hüsnü Paşa 587.

Muhammed Tâhir b. Abdullah, *Minhâcü'l-mürîdîn*, Konya Müzesi Abdül-bâkî Gölpinarlı Koleksiyonu, (Mikrofilm Arşivi) no: A-4804, 170 varak.

Mustafa Kara, "Ahmed el-Bedevisi", *DİA*, c. II, 47-48.

Necdet Tosun, "Harîrîzâde'nin Kenzü'l-feyz İsimli Eserine Göre Halvetiyye'de Tasavvufî Eğitim ve Âdâb", *Kastamonu Üniversitesi II. Uluslar arası Şeyh Şâbân-ı Velî Sempozyumu – Kastamonu'nun Mânevî Mîmarları – 4-6 Mayıs 2014*, s. 73-79.

Sadık Albayrak, *Son Devir Osmanlı Ulemâsı Meşâyih ve Tekkeler*, c. V, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yay., İstanbul 1996.

Safer Dal, *Geydim Hırkayı: Safer Efendi'nin Sohbetleri*, Yay. Haz. Adalet Çakır, Dergah Yay., İstanbul 2013.

Saffet Sarıkaya ve M. Necmettin Bardakçı "Bir Rifâî Fütüvvetnâmesi Üzerine İnceleme", *Tasavvuf: İlmî Akademik Araştırma Dergisi*, 2012, sayı: 29, s. 169-183.

Saffet Sarıkaya, "Bazı Rifâî Fütüvvetnâmeleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Ahîlik Uluslar arası Sempozyumu "Kalite Merkezli Bir Yaşam" Bildiri Kitabı*, 2011, s. 92-116.

Seyyid Nesib, "Tasavvuf Tarihini Tenvir I", *Ceride-i İlmiye*, İstanbul: Meşihat-ı Celile-i İslamiyye, Cemaziyelahir 1339, sayı: 66, s. 2118-2124.

Seyyid Ahmed Tuayma, *Hayâtü's- Seyyid el-Bedevisi*, Dârü'l-kavmiyye li't-tibâati ve'n-neşr, 1966.

Şeyh Hüsnü, "Tarikat Mesâilî: Lüzûm-ı Islâhât", *Hikmet*, 26 Mayıs 1920, İstanbul: Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, c. II, s. 5.

Selami Şimşek, Son Dönem Celvetî Şeyhlerinden Bandırmalızâde Ahmed Münib Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Mecmûa-yı Tekâyâ, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2007, sayı: 21, s. 135-172.

Usûl-i Tarikat-i Bedeviyeye, Yapı Kredi Sermet Çifter Ktp., no: 753, 220 varak.

Selami Şimşek, Son Dönem Celvetî Şeyhlerinden Bandırmalızâde Ahmed Münib Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Mecmûa-yı Tekâyâ, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2007, sayı: 21, s. 135-172.

Zeynüddin Abdüssamed, *el-Cevâhirü's-seniyye ve'l-kerâmâtî'l-ahmediyye*, Slm. Ktp, İzmirli Hakkı 1196.

